

Riksdagens protokoll

2006/07:135

Torsdagen den 6 september

Kl. 13.00 – 16.25

Protokoll
2006/07:135

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 30 augusti.

2 § Anmälan om uteblivna svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2006/07:686

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:686 Åtgärder för Östersjön
av Jacob Johnson (v)

kommer inte att kunna besvaras vid det riksmöte då interpellationen väcktes. Skälet till det är att miljöministern kommer att vara på utrikes resor.

Stockholm den 29 augusti 2007

Miljödepartementet

Andreas Carlgren (c)

Enligt uppdrag

Egon Abresparr

Rättschef

Interpellation 2006/07:687

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:687 Arbetslösa och långtidssjukskrivna med ärenden hos kronofogdemyndigheten

av Egon Frid (v)

Interpellationen kommer ej att besvaras. Skälet är att den inte kan besvaras under innevarande riksmöte då ministern är på tjänsteresa.

Stockholm den 30 augusti 2007

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Catharina Nordlander

Tf. expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:689 Försiktighetsprincipen inom kemikaliepolitiken

av Carina Ohlsson (s)

kommer inte att kunna besvaras vid det riksmöte då interpellationen väcktes. Skälet till det är att miljöministern kommer att vara på utrikes resor.

Stockholm den 29 augusti 2007

Miljödepartementet

Andreas Carlgren (c)

Enligt uppdrag

Egon Abresparr

Rättschef

Interpellation 2006/07:690

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:690 Läckande miljöbomb i Skagerrak

av Jan-Olof Larsson (s)

kommer inte att kunna besvaras vid det riksmöte då interpellationen väcktes. Skälet till det är att miljöministern kommer att vara på utrikes resor.

Stockholm den 29 augusti 2007

Miljödepartementet

Andreas Carlgren (c)

Enligt uppdrag

Egon Abresparr

Rättschef

Svar på
interpellationer

3 § Svar på interpellation 2006/07:670 om hemlighetsmakeri i utnämningsspolitiken

Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Berit Andnor har frågat mig om jag avser att verka för förslag om ändringar i sekretesslagen som syftar till att kunna hemlighålla vilka som söker statliga jobb och när förslagen i så fall kommer att presenteras för riksdagen.

Jag hade så sent som den 11 juni efter en interpellation ställd av Peter Hultqvist, 2006/07:550, om trovärdighet i utnämningsspolitiken nöjet att debattera ungefär samma frågeställning som i dag. Jag tar mig därför friheten att återanvända delar av vad jag då anförde i mitt svar.

Den här regeringen kommer att fortsätta att reformera utnämningsspolitiken i riktning mot en mer öppen, förutsägbar och transparent process.

Berit Andnor har i sin interpellation listat ett antal personer som fått anställning eller uppdrag av den här regeringen. Insinuationen ligger i att dessa inte skulle ha andra kvalifikationer än koppling till alliansen. Jag noterar att hon helt bortser från personer med koppling till den tidigare regeringen, vilka också fått uppdrag eller anställning av den här rege-

ringen. Det finns sålunda till exempel socialdemokrater som utsetts till ordförande på högskolor, myndighetschefer och särskilda utredare.

Regeringens ambition är att hitta de i varje enskilt fall bäst lämpade personerna. Vi vill ha en god balans mellan könen och en etnisk mångfald också bland ämbetsmännen. Vi vill ha personer som vi kan ha förtroende för i den bemärkelsen att de lojalt utför sina ämbetsmannauppgifter även om de privat sympatiserar med andra partier än dem som företärds i regeringskretsen. Samtidigt är vi av uppfattningen att det därtill måste läggas komponenter som har en utgångspunkt i att allmänheten måste tillförsäkras en rimlig grad av förtroende för att rekryteringen av myndighetschefer sker på ett sätt som motsvarar regeringsformens krav på förtjänst och skicklighet.

Vi har därför infört en ordning som innebär att kravprofiler numera regelmässigt görs tillgängliga för omvärlden i samband med att regeringen anställer en myndighetschef. Det innebär också att omvärlden i efterhand faktiskt kan värdera de krav som regeringen ställt upp inför en rekrytering men också pröva om den individ som anställts motsvarar de ställda kraven.

Vi har också prövat att annonsera efter myndighetschefer i sju fall. En ny universitetskansler och en ny chef för Konsumentverket har nyligen anställts. Vidare pågår för närvarande beredningen inför beslut om anställning av generaldirektörer för SPV, alltså Statens pensionsverk, och Sida. De båda sistnämnda fallen har föregåtts av en annonsering.

Jag tycker att det är en utmärkt idé att genom annonsering tillkännage för omvärlden att regeringen avser att rekrytera nya chefer men inser också att det faktiskt för vissa personer kan vara en avhållande faktor att den nya anställningen ska sökas i full öppenhet. Jag tillstår att detta är ett dilemma. Det är naturligt att en hög befattningshavare inte gärna offentliggör att hon eller han söker ett annat jobb. Det betyder att jag tror att regeringen också måste ha möjlighet att även via andra kanaler än genom annonsering hitta de starka krafter som behövs för att föra den statliga förvaltningen framåt i de utmaningar som 2000-talet medför.

Regeringen kommer att överlämna budgetpropositionen för 2008 till riksdagen torsdagen den 20 september. Regeringen avser där, bland mycket annat, att redovisa sin syn på politikens inriktning såvitt avser den reformerade utnämningsspolitiken. Budgetpropositionen bereds för närvarande i Regeringskansliet. Jag har, mot denna bakgrund, ingen avsikt att i dag föregripa detta arbete.

Anf. 2 BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Tack för svaret! Jag kan inte påstå att jag är nöjd med det, men det är väl ingen större överraskning för Mats Odell.

Den statliga utnämningsspolitiken var inför valet föremål för ganska mycket debatt. Med ett mycket högt tonläge och med hårda argument utlovades väldigt stora reformer av de borgerliga partierna.

I en särskild rapport som heter *Att bryta den socialdemokratiska makthegemonin*, som jag för övrigt rekommenderar som läsning åt alla, redogörs för hur den statliga utnämningsspolitiken ska utformas under den borgerliga regeringen. Kravprofiler ska upprättas. Tjänsterna ska utannonseras. Intressenter, vilka de nu är, ska få nominera personer. Fackutskotten i riksdagen ska erbjudas möjlighet att genomföra offentliga ut-

frågningar av de personer som regeringen tänker utnämna. Den här processen ska dokumenteras och vara offentlig.

Sedan sägs det i den här rapporten och i de uttalanden som gjorts av ansvariga för rapporten att ”det långvariga socialdemokratiska maktinnehavet lett till att Sverige antagit många av enpartistatens klassiska kännetecken”. Jag har ytterligare citat:

”Vi har fått en stat där partibok i praktiken är nödvändig för den som vill göra karriär till de högre tjänsterna i statsförvaltningen.”

”Grundlagens bestämmelser är en chimär, en kuliss för socialdemokratisk maktpolitik.”

Det avslutas med en mening där följande sägs: ”Sverige uppfyller inte kraven som ställs i FN:s konvention mot korruption.”

Det är ett högt tonläge, hårda argument.

Vad har då hänt? Ytterst lite. I svaret hänvisas det till att det upprättas kravprofiler. Det är inget nytt. Det går att läsa innantill i den statliga chefspolicyn som fanns under den tidigare socialdemokratiska regeringen. Några tjänster har utannonserats.

Ställd inför frågan varför det som sades i valrörelsen inte ser ut att genomföras av den borgerliga regeringen säger ansvarigt statsråd Mats Odell: Valrörelsen har sin egen logik och dynamik.

Så där framt avfärdar Mats Odell de borgerliga förslagen till ny utnämningsspolitik som presenterades före valet.

Det saknades öppenhet. Alla ska i efterhand kunna gå in och granska hur utnämningssprocessen har genomförts.

Av detta svar framgår det att sju tjänster har annonserats ut. Tidigare har Mats Odell sagt att det pågår någon form av försöksverksamhet.

Min fråga är: När fattades beslutet om denna försöksverksamhet? Hur ser det beslutsunderlaget ut? Vem fattade beslut om försöksverksamheten? Och på vilka grunder sker valet av de tjänster som annonseras? Är det någon form av tombola på Finansdepartementet som ligger till grund, eller hur går det egentligen till? Finns det någon tanke bakom det hela?

Den helt avgörande grunden för tillsättningar ska vara öppenhet, transparens, förutsägbarhet och spårbarhet. I stället har Unckel, Hagström, Ehrenkrona, Starrin, Leissner, Hamilton, Furmark Löfgren, Ottebäck, Wikström, Westerberg, Heister, Ahlgren och så vidare utsetts. Är det fråga om partipolitiska meriter, Mats Odell, personliga relationer eller, som ni skriver i er egen lilla rapport, kompisutnämningar? Det är kanske öppenhet för Mats Odell. Var det detta som var meningen? Jag tror inte att det var detta som väljarna röstade på när de valde de borgerliga partierna. Hur blir det nu, Mats Odell? Hur är det med försöksverksamheten?

Anf. 3 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Det skulle naturligtvis vara en intressant forskargärning att utvärdera tonlägen från olika håll under valrörelsen. Jag tror att jag avstår från det just nu. Men jag konstaterar att Berit Andnor ställer ett par frågor. Den första är vem som har beslutat om försöksverksamheten. Det är den statssekreterargrupp som är tillsatt. Där har departementen fått ansöka om de har velat annonsera. Det är ett antal departement som har gjort detta, och de har i samtliga fall fått ja.

Det fanns en lista på vår reformagenda för att stöpa om den tidigare utnämningsspolitiken som kännetecknades mycket av slutenhet, och där partibok, Berit Andnor, var en ganska tung faktor i dessa sammanhang att döma av det som blev resultatet. Jag har det direkta ansvaret för att exempelvis utnämna landshövdingar. Där har den regering som Berit Andnor tillhörde tillämpat principen var fjärde damernas. Vi har i dag 15 män som landshövdingar och 6 kvinnor efter att vi har börjat förändra detta. Det finns ett ganska stort behov av reformering av den politik som fördes innan vi tog över för att vi ska komma i ett läge som vi önskar.

Hela den lista som vi lade fram för att komma till rätta med detta är faktiskt genomförd eller också pågår ett genomförande. Det finns bara en punkt som ännu inte är genomförd, och det är just att fackutskotten ska genomföra utfrågningar. Och det är en fråga som inte är avgjord. Vi diskuterar den. Jag kan inte nu säga exakt vad som kommer att hända med det.

I övrigt innebär utnämningsspolitiken att vi har haft ett tillsättande av olika myndighetschefer. Vi har i samtliga fall haft kravprofiler. Det går att utvärdera detta. Utnämningen av landshövdingar står i centrum för mångas intresse. Och visst är politisk erfarenhet en viktig dimension då. Men ännu viktigare är det att man kan visa att man är en bra chef, att man kan leda en så stor organisation som en länsstyrelse är, att man kan entusiasmera sina medarbetare och att man kan skapa ett kontaktnät och skapa nätverk i det län där man finns. Man ska vara en drivande kraft i detta län. Det är viktigare saker än partitillhörighet för dessa personer. Jag tror att vi redan i fråga om de utnämningar som har gjorts kan peka på att dessa saker har funnits med i regeringens bedömning.

Berit Andnor kommer delvis att ganska snart få svar på de frågor som hon ställer i sin interpellation, nämligen den 20 september när regeringen lägger fram sin budgetproposition. Där kommer ett antal nyheter på området som Berit Andnor efterlyser.

Anf. 4 BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Jag noterar att jag inte fick svar på de frågor som jag ställde om försöksverksamheten och hur detta ska utvärderas. Själva idén bakom en försöksverksamhet är väl att man kan värdera om detta var något bra och något som man kan använda sig av i fortsättningen. Om man inte har ett tillräckligt beslutsunderlag och vet vad man håller på med är det väl ändå ganska svårt att utvärdera och säga att detta var bättre än hur det gick till tidigare, eller hur, Mats Odell? På dessa områden har jag ännu inte fått svar.

Det som är mest häpnadsväckande av allt detta är att man har gjort en helomvändning när det gäller öppenheten. Vi har både kunnat läsa om och höra Mats Odell säga att det nog är ett problem att vi har en offentlighetsprincip när det gäller tjänster inom offentlig sektor och att vi kanske måste se över sekretesslagen. Det är helt otroligt, Mats Odell. Hur kan man påstå att öppenheten ökar om man förändrar sekretesslagen, så att man inte ska kunna se vilka som har sökt tjänster i kommuner, i lands- ting och i staten? Det handlar om att minska öppenheten om man går in och förändrar sekretesslagen. Det krävs förändringar i den.

Min fråga som jag har ställt till ministern är: När kommer förslagen? Hur ser de ut? Kommer detta att gälla alla tjänster i offentlig sektor? Om

det inte kommer att gälla alla tjänster i offentlig sektor, var går då gränsen? Detta handlar om mycket allvarliga inskränkningar i offentlighetsprincipen som man går och funderar på. Hur kan ett ökat hemlighetsmakeri öka öppenheten i processen, Mats Odell? Vart tog öppenheten vägen, det som var ett så stort nummer före valet? Två punkter nämns, ingenting annat.

En annan slutsats som man kan dra är att de kandidater som har varit med om ett öppet ansökningsförfarande tydligen inte är bra nog. När teorin möter praktiken är Mats Odell inte nöjd. Hur ska de som har blivit utnämnda med hjälp av detta experimentförfarande egentligen se på sin utnämning och det mandat som de har fått av regeringen för att leda och styra statlig verksamhet?

Mats Odell konstaterar att det är en försöksverksamhet som pågår, hur nu det står i relation till grundlagens krav på förtjänst och skicklighet, och att offentlighetsprincipen är ett problem och någonting som kan vara ett hinder. Folk kan dra sig för att söka. Och det måste vi göra någonting åt. Eller med andra ord: Hade vi inte experimenterat hade vi fått bättre kandidater. Vad är det för besked som Mats Odell ger dem som har blivit utsedda i samband med denna försöksverksamhet?

Att det skulle vara utfrågningar här i riksdagen var ju det stora huvudnumret, Mats Odell. Fackutskotten skulle få ställa frågor till dem som regeringen hade för avsikt att tillsätta på de höga tjänsterna. Det avfärdas nu i intervjuer av statsrådet som någonting som är helt orealistiskt med motiveringen att det väl inte är någonting som någon vill utsätta sig för. Det gäller inte bara själva utfrågningssituationen utan själva grundfrågan som var så viktig i den rapport som togs fram, nämligen om riksdagen som ska granska regeringen verkligen också ska vara med och ta ansvaret för utnämningen. Det ifrågasätts också av statsrådet. Jag delar helt den bedömningen, Mats Odell. Men hur var det egentligen? Varför sades en sak före valet och en annan sak efter valet? Det är en central och viktig fråga. Kan du nu bekräfta att det inte är aktuellt med utskottsutfrågningar i samband med rekrytering till statens högre tjänster?

Anf. 5 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Låt mig börja med att svara på en av de senare frågorna som Berit Andnor ställde, nämligen hur de som nu har blivit utnämnda i en öppen process där vi har annonserat upplever detta och hur de känner sig. Jag anser att de ska vara stolta. De har nämligen blivit utnämnda i en öppen konkurrens för första gången när det gäller denna typ av tjänster.

Sedan frågade Berit Andnor vilken utvärdering som vi har gjort av försöksverksamheten. Låt mig bara konstatera att vi utan att ha gjort någon vetenskaplig utvärdering så här långt har slagits av häpnad. En sådan utvärdering kommer att göras, och vi kommer att göra preciseringar och dra mer stringenta slutsatser. Men redan nu kan vi se att det är betydligt fler som söker tjänsterna via annonser än vad vi någonsin hade vågat tro. Och det gör naturligtvis att man kan fråga sig om det över huvud taget behövs någon översyn av sekretesslagen. Ja, det gör det helt enkelt därför att det här handlar om två skyddsvärda intressen.

Vi har å ena sidan offentlighetens intresse, å andra sidan den personliga integriteten. Denna avvägning är ganska svår. Om till exempel en läkarjournal hamnar i en sådan här personakt är den därmed en offentlig

handling. Det finns inte många som känner till att det inte bara är de som söker statliga chefstjänster utan faktiskt samtliga anställda inom offentlig sektor – alltså även inom kommuner och landsting – vars ansökningshandlingar och akter är allmänna handlingar. Detta är ett integritetsproblem som vi inte kan blunda för, och därför är det viktigt att frågan utreds. Grundlagsutredningen tittar också på detta.

När det gäller utfrågningar är det alltså en fråga som jag menar kräver en fördjupad diskussion, och Grundlagsutredningen har också detta på sin agenda.

Erfarenheterna av att annonsera är mycket goda. Min ambition är att detta ska vidgas. Det ska omfatta mycket mer än hittills, och vi kommer också att precisera våra förändringar på detta område i budgetpropositionen den 20 september.

Anf. 6 BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! I sju fall har regeringen annonserat tjänster. Det är fortfarande väldigt oklart på vilka grunder detta har skett. Det är oklart på vilka grunder denna försöksverksamhet pågår. Samtidigt har regeringen utsett, med er egen vokabulär, kompisar. Det är det som är facit, Mats Odell. Vi har sett väldigt lite av det ni så stort utlovade.

Men det handlar inte bara om detta, utan det mest allvarliga är att detta nu håller på att gå helt överstyr. Nu handlar det inte längre bara om att annonsera, utan också om att göra förändringar i sekretesslagen. Men det är väl inget nytt, Mats Odell, att det finns en offentlighet när det gäller vilka som har sökt tjänsterna och vilka akter som finns när det gäller kommuner, landsting och staten. Det är inget nytt. Menar Mats Odell verkligen allvar när han säger att han är beredd att gå in och göra förändringar i sekretesslagen som allvarligt skulle inskränka offentlighetsprincipen? Det vore att gå rakt motsatt väg mot vad de borgerliga partierna sagt. Inte nog med det – det är naturligtvis oerhört allvarligt för alla. Jag trodde vi i denna riksdag var överens om att slå vakt om offentligheten, att slå vakt om öppenhet och transparens. Men det verkar som om den borgerliga regeringen inte längre har detta för ögonen.

Ett mycket stort nummer gjordes av utfrågningarna. När får vi besked om hur detta blir? Jag ställde en konkret fråga: Kan du bekräfta, Mats Odell, att det inte är aktuellt att införa utskottsutfrågningar i samband med rekrytering till statens högre tjänster? Jag får inget svar. Hur blir det egentligen? Mats Odell har i intervjuer sagt att det är fullständigt orealistiskt, och han har dessutom ifrågasatt om det är möjligt att riksdagen ska gå in och dela ansvaret för regeringens utnämningar. Svara på frågorna, Mats Odell, för det här är oerhört viktigt!

Anf. 7 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag anser att det är helt uppenbart att det finns en intressekonflikt mellan offentlighetsprincipen och den personliga integriteten. Därför kommer vi att göra en översyn av sekretesslagen. Där ska vi ta in dessa aspekter. Jag kan inte säga exakt hur den ska avgränsas, men vi tar upp denna mycket stora och komplexa fråga på ett seriöst sätt. Den kommer naturligtvis att bli föremål för behandling – både för beredning i regeringskretsen och, om det blir förslag till förändringar, också i Sveri-

ges riksdag. Detta kommer att följa de traditionella demokratiska principer som gäller för denna typ av lagstiftningsarbeten.

Fru talman! Det är alldeles uppenbart att den nya regeringen har lagt om utnämningsspolitiken! Berit Andnor är frustrerad över detta. Jag kan förstå det. Det sätt på vilket det här gick till, där statsministern ofta tog upp små lappar ur innerfickan och läste upp hur det skulle vara, har varit en belastning för hennes regering.

Vi satsar nu på en stor förändring – öppenhet, transparens, offentliga kravprofiler och annonsering. Vi har genomfört, och håller på att genomföra, samtliga punkter som Berit Andnor tog upp, utom frågan om vi ska ha öppna utskottsförhör. Den bereds, och jag kan inte nu ge ett svar till Berit Andnor om och när det första utskottsförhöret kommer att genomföras.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2006/07:685 om Stockholm som fortsatt finanscentrum i Norden

Anf. 8 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Börje Vestlund har frågat mig om jag, inför en försäljning av statens aktier i OMX, avser att ta hänsyn till hur en sådan försäljning kan komma att påverka finansplats Stockholms utveckling, vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att säkerställa att finanssektorn även i framtiden ska ha goda förutsättningar att växa och utvecklas i Stockholm samt när jag avser att redovisa regeringens ställningstagande.

Låt mig först påpeka att det var en socialdemokratisk regering som 2004 lade fram den proposition som ligger till grund för regeringens mandat att sälja statens innehav i OMX. Motivet angavs då bland annat vara att ge ”staten bättre förutsättningar att som ägare agera på det sätt som är bäst ur kommersiell synpunkt”. Jag kan konstatera att vi i detta tycks ha en gemensam syn.

Det är glädjande att det finns ett så stort intresse för den nordiska marknadsplatsen och den plattform som OMX byggt mellan börserna i vårt närområde. Det bekräftar också att vår finansplats håller en god konkurrenskraft i ett internationellt perspektiv.

Liksom övriga aktieägare i OMX kommer regeringen att ta del av budgivarnas prospekt innan vi tar ställning. Vi kommer, tillsammans med våra rådgivare, att göra en samlad bedömning av statens alternativ för försäljning av aktierna. Först därefter kan jag lämna besked om regeringens ställningstagande. För mig och regeringen är det viktigt att Stockholmsbörsen även under en ny ägare ges goda förutsättningar att utvecklas på ett gynnsamt sätt.

I en samlad bedömning kommer naturligtvis priset att väga tungt, det är vad budgetlagen kräver. Men regeringen kan även ta andra affärsmässiga hänsyn. Det är bland annat därför som jag uppdragit åt Finansmarknadsrådet att genomföra en analys av vad de olika alternativen kan få för konsekvenser för den nordiska börsens användare.

I den mån den samlade bedömningen leder fram till slutsatser som kräver andra åtgärder från min sida, åtgärder som är förknippade med

min roll som finansmarknadsminister, är jag självfallet beredd att överväga sådana.

Vi ska inte glömma i sammanhanget att statens ägarandel i OMX endast representerar 6,6 procent av aktierna och därmed rösterna. Regeringen kan som aktieägare visserligen styra över vem som får köpa statens aktier, men inte vem som slutligen blir ägare till bolaget. Mitt engagemang som finansmarknadsminister avseende finansplats Stockholm är långsiktigt och inte förknippat med statens aktieäggande i OMX eller något annat finansiellt företag.

Anf. 9 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Jag ber först att få tacka för svaret även om det mesta inte är något som helst svar på de frågor jag har ställt. Det är med stor förvåning jag återigen i en interpellationsdebatt om utförsäljningen av de sex statliga företagen ställer frågor och inte får några relevanta svar utan enbart förklaringar hur processen ska gå till.

Fru talman! Jag vet hur processen ska gå till, och alla andra som har följt denna debatt under året vet att regeringen vill mörka så mycket som möjligt när det gäller utförsäljningen. Det är oroväckande att vi har en finansmarknadsminister som inte kan ge kammaren eller svenska folket svar på frågor om något så väsentligt som hur framtiden ska vara på Stockholmsbörsen. Det gäller inte enbart Stockholm – det gäller hela landets finanssektor.

Fru talman! Statsrådet använder som vanligt, och som vi har hört i tidigare debatter här i dag, sin minst sagt tvivelaktiga retorik som går ut på att allt som tidigare har hänt beror på Socialdemokraterna och allt gott som händer beror på de borgerliga. Den använder han även i det här sammanhanget. Förmodligen har han inte läst vår reservation i näringsutskottet. Det handlade faktiskt inte bara om OMX. Man sålde ut OMX, man ville sälja ut innehavet i Nordea samt i SBAB. Det var därmed som finanssektorn i Stockholm hotades i den meningen att vi inte ens vet om den kommer att finnas kvar rent fysiskt här i Stockholm. Vi hade detta i vår reservation, men man beslutade inte enligt vår reservation, utan man antog det mer tendentiösa förslag som regeringen lagt fram.

Beslutet 2004 handlade om de 6,6 procenten i OMX. Det var det som frågan gällde då. Jag kan inte, fru talman, i djupet av mitt allra rödaste skrymsle i min själ bli särskilt upprörd över att man säljer ut Stockholmsbörsen. Men jag blir väldigt upprörd om man hotar finanssektorn som har varit så oerhört viktig för Stockholms näringsliv.

Jag undrar, fru talman, vad som skulle hända om finansmarknadsministern med samma svepande ordalag uttalade sig om utvecklingen i till exempel gruvnäringen i Norrland eller skogsnäringen på småländska höglandet och inte kunde ge exakta svar om vad som är regeringens politik. Här gäller vänta och se. Vi får se när det här kommer. Det är något råd som ska se över det här. Egentligen vet jag inte särskilt mycket. Detta är inte acceptabelt, fru talman.

Återigen vill jag ställa frågan till finansmarknadsministern: När Dubaibörsen har lagt fram sitt prospekt på Stockholmsbörsen, när tänker finansmarknadsministern ge stockholmarna och svenska folket svar på vad som kommer att hända med Stockholmsbörsen?

Anf. 10 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag måste självklart ge Börje Vestlund rätt i att det här är en oerhört viktig näring. Alla har inte insett att finanssektorn, alltså folk som sysslar med bankverksamhet, försäkring, mäklari och motsvarande, bara är ungefär 2 procent av befolkningen men står för ungefär 5 procent av bruttonationalprodukten. Det är alltså en oerhört viktig del av den välståndsskapande verksamheten. Dessutom förser den företag med riskkapital som de kan investera och därmed skapa nya jobb. Börje Vestlund och jag är helt överens om detta.

Vi kan koka ned det här till de väsentliga frågorna. Jag är glad att Börje Vestlund inte bryr sig om att man säljer statens aktier i OMX utan är mer intresserad av finansmarknaden i Stockholm. Låt oss börja i den delen.

Jag har gett Finansmarknadsrådet i uppgift att studera exakt de frågor som Börje Vestlund tar upp. Den utredningen kommer den 28 september. De ska titta på vad det får för effekt för finansmarknaden i Stockholm om man säljer till den ena eller till den andra eller om vi skulle behålla våra aktier. Det är ganska lätt att inse att inte mycket skulle förändras om staten behåller sina 6,6 procent när 93,4 procent ägs av någon annan. Vi kan inte styra den processen genom vårt ägande. Men då kommer de med en konsekvensanalys.

Det är detta, Börje Vestlund, som vi har sagt hela tiden och som vi hade en debatt om tidigare. Det var inte särskilt lätt att i mars månad, när vi lämnade propositionen, göra en konsekvensanalys exempelvis vad gäller OMX, innan vi visste vilka som var intresserade. Det är först när man ser vilka olika alternativ som finns som man kan börja göra en konsekvensanalys.

Vad blir det för konsekvens om Nasdaq köper? Kommer vi att få det som kallas *regulatory spill-over*, alltså de amerikanska borsreglerna, om vi får en amerikansk ägare? Detta utreds av Finansdepartementet. Vad händer med finansplats Stockholm om Dubaibörsen köper? Var kommer huvudkontoret att ligga?

Jag hoppas att Börje Vestlund inser och kanske förmedlar till partikamrater som Thomas Östros det orimliga i att regeringen skulle ha haft analyser av detta redan i mars månad. Men jag är minst lika angelägen som Börje Vestlund om att detta ska utredas. Det är därför vi inte har gett besked om hur vi ska göra med våra aktier. Det gör vi inte förrän vi har ordentliga konsekvensanalyser som visar vad det blir för effekter.

Därefter är det självklart, som jag också säger i svaret, att jag i min egenskap av finansmarknadsminister måste vara beredd att vidta åtgärder för att ytterligare stärka förutsättningarna för att vi ska få fram en väl fungerande riskkapitalmarknad som kan vara ett blodflöde till nya jobb runt om i vårt avlånga land.

Den 28 september kommer som sagt Finansmarknadsrådets rapport. Vi kommer då också att ha fått prospekt. Vi har ännu inte fått konkreta prospekt från någon av de två intressenterna. De ska dessutom utvärderas. Det lär dröja ett tag, Börje Vestlund. Vi har inte lika bråttom i detta som en del andra kanske har, utan vi vill göra en ordentlig utvärdering innan vi sätter ned foten och talar om hur vi vill göra med våra aktier.

Anf. 11 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Låt mig då säga att när en av huvudnäringarna i Stockholm om inte är i gungning så i varje fall är rubbad, om jag tillåts använda det uttrycket i just detta sammanhang, är det ju någonting som kan äventyra hela det stockholmska näringslivet. Som stockholmare och som socialdemokrat anser jag naturligtvis att detta är allvarligt.

Återigen, fru talman, är jag inte säker på att finansmarknadsministern skulle säga samma sak och uttala sig på samma svävande sätt i andra sammanhang. Någon ska titta på det här. Vi ska utvärdera det här. Sedan kommer vi med ett svar.

Problemet är ju, fru talman, att då vet vi att svaret är givet. Då har man inte så mycket diskussionsunderlag från regionen och inte minst från riksdagens ledamöter och så vidare. Då har man svaret. Det är ju det som är problemet. Jag tycker att det är ett redlighetskrav att man ska kunna veta vad det egentligen är man tänker om detta.

Finansmarknadsministern och jag är helt överens om riskkapital och att en börs är en förutsättning för riskkapital. Men då måste man ändå ställa sig frågan: Om vi inte har någon börs i Sverige eller i Stockholm, vad händer då med den svenska riskkapitalverksamheten? Det här är ju ett stort problem, fru talman.

Jag måste också säga någonting om konsekvensanalyser. Det var ju det här vi efterlyste under hela processen, inte bara när det gällde OMX utan kring alla de sex bolag som regeringen valde att utse för att sälja ut. Alla dem ville vi ha en konsekvensanalys för. Det var inte så att man skulle analysera effekten av om den ena ägaren eller den andra ägaren behagade köpa utan vad det innebar att man lämnade ut i det här fallet OMX på en öppen marknad. Trots allt är det ingen av OMX aktieägare som har någon särskilt stor andel. Det måste man också komma ihåg i det här sammanhanget. Statens andel är inte ens dominerande. Men den har en betydelse i det här sammanhanget, och att staten i just det här fallet skulle kunna agera mot det här som ägare råder det ingen tvekan om.

Jag menar att statsrådet ändå måste hålla med om att det i ett läge där faktiskt två av de stora börserna är på väg in på den svenska marknaden, och de inte har presenterat vad de egentligen vill med Stockholmsbörsen, finns anledning för de ägare som finns här att försöka fundera på vad de vill. Vill vi ha kvar Stockholm som en finansmarknad?

Många påstår att Stockholm skulle kunna bli ett finansmarknadscentrum för Östersjöområdet. Det är möjligt att de har rätt på den punkten. Men det krävs ändå att Stockholmsbörsen i så fall måste vara ett av de stora naven för att man ska hålla kvar vid detta. Vill man göra det är Stockholms basnäring lika viktig som skogen och gruvorna är för många andra län. Jag tycker mig inte se det av finansmarknadsministerns svar på min interpellation.

Anf. 12 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Det blir lite gåtfullt vad Börje Vestlund egentligen är ute efter. Å ena sidan säger han att de ännu inte har presenterat vad de vill. Men jag borde å andra sidan redan nu ha presenterat en utvärdering av detta. Det blir med förlov sagt, Börje Vestlund, lite svårt att hänga med i de svängarna. Men jag ska fundera på var logiken kan dölja sig i detta.

Jag förstår inte varför Börje Vestlund har så bråttom nu. Vi håller på med konsekvensanalyser för samtliga bolag. Den regering som Börje Vestlund representerar föreslog riksdagen att ge mandat att sälja alla aktier inte bara i OMX utan i Telia Sonera och i Nordea redan 2004. Det bemyndigandet har funnits länge. Det var inget som riksdagen nu behövde ta ställning till. Det hade en socialistisk majoritet gett klartecken till på förslag av en socialdemokratisk regering stödd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Nu håller vi på med en seriös utvärdering. Jag kan berätta för Börje Vestlund att ett fint och viktigt företag heter SBAB. Det finns också med på listan. Där arbetar man med de konsekvensanalyser som krävs. Där sitter sedan ett bra tag över 40 personer, jurister, revisorer och ekonomisk expertis, och tittar på vad som är det bästa och hur företaget ska få de absolut bästa förutsättningarna att utvecklas. Hur ska det stödja konkurrensen på den svenska bankmarknaden?

Det här måste få ta den tid det tar. Det är viktigare, Börje Vestlund, att det blir bra än att det går fort. Jag är lite förvånad över att Socialdemokraterna och Börje Vestlund – som tidigare har undrat varför vi har så bråttom, och vi säger att det här måste utredas noggrant – säger att riksdagen vill ha underlagen nu. Det är lite gåtfullt för mig hur vi ska kunna leverera något meningsfullt innan bolagen har lagt fram sina tankar om hur de skulle vilja utveckla Stockholm som finansplats. Jag kan försäkra Börje Vestlund att regeringen, och jag som ansvarigt statsråd, kommer att ha mycket högt ställda krav på företagen innan vi är beredda att sälja aktierna till något av dem.

Anf. 13 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Vi är då tillbaka igen vid att det är Socialdemokraterna som har gjort allt och över huvud taget inte den borgerliga regeringen. Nej, Mats Odell, vi har inte bråttom. Det är det som är skillnaden mellan Mats Odell och oss. Vi hade gärna väntat. Vi hade gärna sett att man hade tittat noggrannare på detta, på hur konkurrenssituationen ser ut till exempel när det gäller bostadskrediter, på hur marknaden kommer att utvecklas på området, på vad som händer när det gäller börserna, finansplats Stockholm och banksituationen. Det här skulle verkligen analyseras innan ett försäljningsbeslut fattades. Det var regeringen som till varje pris skulle ha igenom detta under sitt första år.

Låt mig säga en sak, fru talman. Förutom två EU-direktiv som näringsutskottet hade att behandla under hela riksdagsåret, om man bortser från den viktigaste propositionen om budgeten, hade näringsutskottet en enda proposition att behandla på just detta område. Vi har inte haft bråttom. Det är regeringen som har gått fram med detta med högsta möjliga hastighet – inte Socialdemokraterna. Det är en omskrivning av hur vi agerar som inte stämmer.

Jag tycker att man ska göra utvärderingarna. Det som är upprörande är att man har bestämt sig för att sälja. Då måste det vara min roll som oppositionspolitiker, min roll som socialdemokrat och min roll som stockholmare, att i varje mått och steg se till att vår huvudnäring i Stockholm inte hotas. Jag tror att varje ledamot av denna kammare skulle jaga regeringen för just sin huvudnäring.

Anf. 14 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Det känns skönt och tryggt att nu också ha Börje Vestlund som en bundsförvant när det gäller att stärka finansplats Stockholm. Jag ser fram emot ett konstruktivt samarbete med Börje Vestlund och andra socialdemokrater som tycker att det här är viktiga frågor. Jag tror att vi kan hitta beröringspunkter. Vi kan gemensamt ta fram krav att ställa på dem och vidta konstruktiva och kreativa åtgärder för att stärka denna näring.

Många av de unga som studerar i dag ser att det är en växande möjlighet att få ett intressant yrkesliv. Det är en stor potential om vi jämför med andra länder, exempelvis Storbritannien och USA. Där är det inte fråga om 5 procent av bruttonationalprodukten, utan där är det snarare fråga om uppåt 10 procent av bruttonationalprodukten.

Möjligheten för oss att få en bredare bas också för välfärdsutvecklingen ligger i att vi vårdar och utvecklar förutsättningarna för den finansiella sektorn. Jag är glad över att Börje Vestlund nu är en engagerad riksdagsledamot också för detta, och jag ser fram emot ett fortsatt samarbete.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2006/07:692 om bättre upplysning om säkert sex

Anf. 15 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Monica Green har frågat mig vad jag ämnar ta för initiativ för att öka medvetenheten om betydelsen av säkert sex.

Socialstyrelsen har ansvaret för att samordna genomförandet av Nationell strategi mot hiv/aids och vissa andra smittsamma sjukdomar, vilken antogs av riksdagen i december 2005. Socialstyrelsen har påbörjat sitt arbete, och bland dess prioriterade områden finns en handlingsplan mot klamydia, vilken inkluderar insatser för att öka kondom användning och motverka det ökade sexuella riskbeteendet bland unga vuxna.

En förutsättning för ett framgångsrikt arbete mot hiv/aids är att det hivförebyggande arbetet på ett bättre sätt integreras i de lokala huvudmännens ordinarie arbete i enlighet med det landstingskommunala åtagandet. Ett sätt att stimulera till intensifierat arbete mot hiv/aids på lokal nivå är de medel som regeringen avsätter för att fördelas i enlighet med en årlig överenskommelse mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting. I år har vi valt att bland annat fokusera på insatser för att minska förekomsten av oskyddat sex, för att förebygga förekomsten av klamydia och andra sexuellt överförbara sjukdomar samt oönskade graviditeter.

Vid Socialstyrelsen finns även Rådet för samordning av insatser mot hiv/aids, och ordförande för rådet är Ewa Björling. I rådets arbete deltar både myndigheter, Sveriges Kommuner och Landsting samt representanter för det civila samhället. Rådet kommer att kunna utgöra ett viktigt forum för dialog mellan nyckelaktörer inom både den statliga sektorn och det civila samhället. De ideella organisationerna har genom närheten till sina medlemmar unika möjligheter att nå ut med ett förebyggande

budskap till människor med gemensamma intressen och livsvillkor. Genom denna roll har de även en viktig uppgift att fylla för att öka kondomvändningen samt påverka attityderna till sexuellt riskbeteende.

Regeringen fattade under juli månad i år beslut om att avsätta medel för att stödja utvecklingen av en virtuell ungdomsmottagning som en förstärkning av den verksamhet för ungdomar som i dag bedrivs inom kommuner och landsting. Genom att utnyttja Internet som kommunikationskanal kan en bredare målgrupp nå av information som annars skulle vara mer svåråtkomlig, även om tjänsten inte syftar till att ersätta den personliga kontakten med vården. Den möjlighet till anonymitet som Internetbaserad rådgivning ger kan också bidra till att tjänsten når grupper som inte annars vänder sig till ungdomsmottagningen. Den nya tjänsten kommer att vara en integrerad del av en pågående satsning där regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting samverkar för att etablera en nationellt samordnad och kvalitetssäkrad sjukvårdsrådgivning via Internet och telefon.

I propositionen *Abort för utländska kvinnor och förebyggande av oönskade graviditeter* aviserade regeringen sin intention att tillsätta en arbetsgrupp för att stärka och utveckla arbetet med att förebygga oönskade graviditeter. Arbetsgruppen ska ta fram förslag på hur tillgängligheten till preventivmedelsrådgivningen ska kunna ökas. Man ska särskilt granska möjligheten att använda IT för att nå unga vuxna män och kvinnor. Vidare har Socialstyrelsen fått uppdraget att kartlägga ungdomsmottagningarnas, studenthälsomottagningarnas och andra liknande verksamheters förebyggande arbete gällande oönskade graviditeter. Förutom att föreslå konkreta förbättringsåtgärder ska Socialstyrelsen också utveckla indikatorer så att det blir möjligt att värdera och jämföra dessa verksamheters processer och resultat.

Sammantaget pågår en mängd insatser för att öka kondomvändning och minska sexuellt riskbeteende.

Då Monica Green, som framställt interpellationen, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav andre vice talmannen att Börje Vestlund i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 16 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för svaret. Jag är inte säker på att den offensiva hållning som Sverige har gjort sig känt för numera är ett faktum. Låt mig först säga att Sverige har varit oerhört framgångsrikt när det gäller STI-prevention, inte minst när det gäller hiv och aids. Det är en viss överdrift att säga att Sverige genom sitt framgångsrika preventionsarbete lyckats hålla Sverige utanför den nästan epidemiska utvecklingen av hivsmitta som var faktum i vårt närområde, men det är inte långt ifrån sanningen.

Sverige har mycket framgångsrikt fått ned smittan i alla kända riskgrupper. Den grupp som stått för huvuddelen av ökningen de senaste åren har varit gruppen heterosexuella, men en absolut majoritet har smittats utanför Sverige. Därmed har knappast svensk preventionsstrategi kunnat göra något åt saken. Det som hänt nu framför allt under första halvåret 2007 är att hivsmittan ökat speciellt inom gruppen intravenösa missbrukare och män som har sex med män. Vi visste redan sedan före-

gående år att både syfilis och klamydia har ökat alarmerande, och att hivsmittan skulle öka så snabbt är knappast förvånande. Särskilt har organisationer som RFSU och RFSL länge uttryckt en oro för den här utvecklingen. Men vad alla visste var att klamydia ökar alarmerande och att även syfilis ökar, och man misstänker att mörkertalet är stort speciellt när det gäller klamydia och män.

Fru talman! Redan när hiv och aids ”debuterade” i Sverige i början av 80-talet fanns en oro vad gäller smittan av såväl gonorré som syfilis och också andra könssjukdomar. När Sverige drog i gång sina stora kampanjer minskade även denna smitta högst dramatiskt.

Låt mig säga att dessa kampanjer var effektiva och har utvärderats av både Socialstyrelsen och Smittskyddsinstitutet men också av dåvarande Riksrevisionsverket. Man menar att pengarna i huvudsak använts på ett bra sätt.

Framför allt talar statistiken sitt tydliga språk. Låt mig säga att som ung homosexuell man under 80-talet var det svårt att inte ta del av informationen och kampanjerna. Gick du på ett gaydisko mötte du informatorer som informerade om kondomer. Gick du på ett möte om gayfrågor möttes du av information om säkert sex. På en videoklubb fanns det information om kondomer. I Ungdoms-Sverige var det ett naturligt inslag vid alla olika tillfällen, såväl på de vardagliga ställena som diskotek som på galor och större arrangemang, att alltid ha information och framför allt en stor skål med kondomer. Allt detta är numera försvunnet.

Jag tror inte att man kan skriva om historien. Jag tror inte att vi kan säga att detta rättas bara att vi sätter fram en skål kondomer och har mer information. Jag håller med statsrådet om att Internet är en möjlighet. Jag har sett en del kampanjer som har varit riktigt bra. Jag tror att det behöver utvecklas, men vi kommer ändå inte ifrån, fru talman, att vi måste göra ytterligare saker. I det sammanhanget hänvisar statsrådet till de pengar som är anslagna. Men var har man tagit de här pengarna ifrån, för det är praktiskt taget samma ändamål? Man har bara flyttat om pengarna lite grann; det är inga nya pengar.

Det är därför jag vill ställa min fråga: Kommer det att anslås nya och mer pengar till STI-prevention i den kommande budgeten?

Anf. 17 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Jag tycker att det finns två delar i den här frågan. Den ena är det förebyggande arbetet, alltså att se till att ungdomar inte blir smittade med könssjukdomar, att inte unga flickor blir oönskat gravida.

Den andra delen handlar om att förhindra smittan när den väl är ett faktum. Det handlar om att uppmana ungdomar att gå och testa sig, speciellt om de misstänker att de har blivit smittade, men även annars så att man regelbundet går och testar sig. Speciellt om man har bytt sexpartner och har oskyddat sex är det extra viktigt. När smittan väl är ett faktum och spridd i stora ungdomsgrupper blir det väldigt svårt att stoppa den.

Därför är det väldigt allvarligt att man till exempel i Malmö, där jag kommer ifrån, nu har sänkt ambitionsnivån på Malmö allmänna sjukhus. Tidigare har det funnits en möjlighet för ungdomar genom *drop in* att komma gratis och testa sig. Det har varit ett sätt att stoppa smittspridningen. I de fall då ungdomarna är smittade får de behandling, vilket inte minst kan hindra ungdomar att bli sterila senare i livet av en del köns-

sjukdomar, och självklart får de då behandling. Viktigast av allt är att stoppa smittspridningen genom att de som är smittade inte fortsätter som förut med oskyddat sex.

Det här är väldigt allvarligt, och det som man ofta glömmer bort är hur viktig testverksamheten är.

När det gäller det förebyggande arbetet är det kondom som är det allra viktigaste, och det säger experterna också. Vi ser nu en ökad smittspridning och även fler oönskade graviditeter. Det är viktigt med en kombination av att ha kondomer lättillgängliga och att informera och ha ständiga kampanjer. Man måste även tala mera om pojkarnas ansvar. Fortfarande är det många unga flickor som vittnar om att ska det bli något skydd är det flickan som får stå för det, antingen genom p-piller eller genom kondom eller på något annat sätt. Det är många pojkar som tycker att det är väldigt bra om flickan har p-piller, för då blir det inget bekymmer eller besvär alls från hans sida. Det som är risken med det är det uppenbara att p-piller inte skyddar mot könssjukdomar. Men det är även så när det gäller cancerrisken, framför allt bröstcancer, att ju yngre flickor är när de äter p-piller, desto större risk. Man säger att i tonåren är det över huvud taget inte speciellt bra att äta p-piller. Det är då bröstvävnaden fortfarande växer. Det är då som risken är som störst för cancer senare. Det är självklart att det ytterst handlar om fritt val, och det är kanske bättre att bli önskat gravid. Men det är väldigt olyckligt, tycker jag, om unga flickor känner press att de måste äta p-piller. Kondom skyddar faktiskt mot könssjukdomar, så det är ytterligare ett argument för det.

Det måste ske en uppräckning när det gäller sex- och samlevnadsundervisning i skolan, som är under all kritik. Det är ofta det mest grundläggande biologiska som man talar om, väldigt lite om andra saker.

Det är väl bra att man testar nya möjligheter, inte minst Internetbaserade, och sådant som riktar sig till ungdomar i hela landet. Men de ska inte utesluta ungdomsmottagningarna på plats. Det finns jättebehov, och dessa mottagningar kan göra otroliga insatser. Där är det långa köer. Återigen: Det är mest flickorna som söker sig dit, medan kanske behovet är ännu större bland pojkarna. Pojkarna kan också smitta med könssjukdomar, och de har också ett ansvar för att inte smitta sin partner och för att det inte blir oönskade graviditeter.

Anf. 18 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Låt mig först säga att jag känner en oro över det ökade antalet klamydiafall och också över den hivsmitta som vi ser accelerera. Det är skäl för en djup oro, och det är också skäl för att värdera de insatser som vi hittills har gjort och se om de behöver omvärderas eller utföras på annorlunda sätt.

Det handlar naturligtvis framför allt om det förebyggande arbetet. Det är det allra viktigaste och mest centrala, liksom naturligtvis att det finns ett effektivt arbete för att förhindra smitta när sjukdom har uppkommit.

Börje Vestlund var inne på att det inte genomförs lika många kampanjer längre. Jag vill säga att det faktiskt fortfarande finns en hel del av den typen av kampanjverksamhet, som har pågått under sommaren och med en viss regelbundenhet. Det finns en hel del som har bevisat positiv effekt.

Det handlar till exempel om sex- och samlevnadsundervisningen i skolan. Man vet att den gör nytta. Här är det viktigt att tala om det delade ansvaret. Inte minst måste grabbar ta ett större ansvar. Man måste se till att lärarna har bra material och vågar tala om de svåra frågorna. Här har Stockholms län tagit fram ett intressant och alldeles nytt stödmaterial för lärare i sex- och samlevnadsundervisningen som kallas för Röda tråden, som också har utvärderats med goda resultat.

Vi vet att de enskilda samtalen på ungdomsmottagningarna gör nytta för att minska riskbeteendet. De är viktiga. Där kan väldigt mycket viktigt förändringsarbete ske.

I sommar har man på SF:s biografier här i Stockholm kört en reklamkampanj för säkert sex. Det var en film som kallades Telefonkedjan. Den gick under tolv veckor sommaren 2007 och fick ett väldigt positivt mottagande. Det var så många som 94 procent – tror jag – som hade förstått budskapet, och det är inte all reklam som man kan säga det om.

Socialstyrelsen har dessutom delat ut medel till bland andra RFSU och RFSL, som i sommar har åkt runt på olika festivaler, bland annat Hultsfredsfestivalen, med kondomutdelning och samtal med ungdomar.

En hel del kampanjer pågår alltså också nu. Det sker med statliga satsningar. Här gäller det att hela tiden utvärdera vad som har hög effektivitet och bevisad framgång, så att vi gör rätt saker och använder våra pengar på bästa möjliga sätt. Det finns skäl till en ständig utvärdering och en ständig omfördelning av pengar om nöden så kräver.

Men jag tror att det centrala är att vi får till stånd ett bra lokalt arbete som har en uthållighet och att vi kan jobba allra mest med att få till stånd metoder och strukturer som kan vara över tid för att skapa kontakter och bedriva förebyggande arbete i skolor och på ungdomsmottagningar. Därför är de pengar som fördelas i samarbete med SKL så viktiga och centrala för att vi ska ha ett bra förebyggande arbete. Det råd som vi nu har inrättat ska stå för samordningen och ha kontakt både med myndigheterna och med det civila samhället.

Att bygga ett bestående och effektivt arbete är den centrala delen för mig. Budgetpengarna ska vi tala om när budgeten kommer. Regeringen har inga sänkta ambitioner även om man i Malmö har det. Vi ser att detta är områden som det är väldigt viktigt att just nu arbeta aktivt med.

Anf. 19 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Det var positivt att höra att regeringen inte har några sänkta ambitioner, men det är inte riktigt det som är problemet just nu. Nu behövs ju en ambitionshöjning, och en ganska rejäl sådan med tanke på att hivsmittan ökar bland till exempel intravenösa missbrukare och män som har sex med män. Den har ökat med 100 procent från första halvåret 2006 till första halvåret 2007.

I svaret hänvisar statsrådet till Rådet för samordning av insatser mot hiv/aids och att Ewa Björling har utsetts till ordförande där. Låt mig säga att jag har ett väldigt stort förtroende för Ewa Björling. Hon gör ett utmärkt och fantastiskt arbete där. Men hur bra Ewa Björling än är krävs det, för att göra det arbete som ger resultat, så att Sveriges representanter kan åka till världskonferensen om aids och visa att vi faktiskt ligger före, att vi har mer medel. Och det är bara regeringen som kan ge det.

När vi nu ser att smittan ökar alarmerande för första gången på väldigt många år måste det väl ändå vara en signal om att man måste ge mer pengar till detta? Jag tänker inte avkräva statsrådet svar om hur mycket pengar, men i det här sammanhanget borde man åtminstone kunna svara att det kommer pengar.

Sommarkampanjerna som statsrådet tog upp är inget nytt. De har förekommit så länge jag har varit med. De har förekommit varenda sommar utom möjligen med något enstaka undantag. Jag har varit med ganska länge i den här svängen. Det är möjligt att det inte har varit sommarkampanjer något enstaka år, men i stort har de funnits varje år.

Visst är det bra att man finns på ungdomsmottagningar och festivaler, men vi måste nå ut med större bredd där ungdomar träffas. Det gäller både i den virtuella världen och i den andra världen. Det var detta som var så framgångsrikt på 1980-talet.

Vi ska göra rätt saker. Jag delar statsrådets uppfattning om det. Men rätt saker innebär att vi faktiskt också tar del av den erfarenhet som man har haft tidigare.

Slutligen, fru talman, finns det ett problem med både den förra regeringens politik och den nuvarande regeringens politik. Man säger att man ska fördela pengarna över hela landet. Problemet är att smittan till stora delar är ett storstadsproblem och att resurserna i huvudsak behövs i de tre storstäderna.

Visst är det inte helt oproblematiskt. Jag vet att det är ett stort tryck på vem det än är som sitter i regeringsställning för att alla vill ha del av pengarna. Men det är ingen tvekan om att detta är något som utvecklas väldigt fort i storstäderna.

Jag väntar mig inte att detta kan lösas genom några få saker – genom ungdomsmottagningar, genom att man fördelar pengar ut i landet och genom sommarkampanjer. Det måste till mer. Det krävs en fastare, ordentlig hållning, och det krävs att Rådet för samordning av insatser mot hiv/aids får mer pengar att röra sig med för att man ska kunna klara det. Annars får vi en ökning av smittan också andra halvåret 2007. Jag hoppas att jag inte ska behöva stå här och debattera detta med Maria Larsson till jul.

Anf. 20 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Jag talade om problemen i Malmö. De gäller inte bara Malmö utan hela Region Skåne. Universitetssjukhuset MAS tilldelas resurser av Region Skåne. Det är också många ungdomar som kommer från närområdet. Det är ett väldigt allvarligt problem. Jag vill uppmärksamma att detta har två delar – dels det förebyggande, som innebär att man ser till att ungdomar inte blir smittade av könssjukdomar, dels att man ser till att stoppa smittspridningen och ger dem behandling så snabbt som möjligt.

Ett annat problem är de unga vuxna, som är i 25-årsåldern. I den åldern pågår mycket smittspridning, och det blir också många oplanerade graviditeter. Dessa personer hamnar lite mellan stolarna. De passar inte in på ungdomsmottagningarna, där man har åldersgräns, och det finns ingen annan verksamhet för dem egentligen. Detta är en grupp som vi måste fånga upp, för där pågår mycket smittspridning, och det görs många aborter.

Man måste också satsa ekonomiskt på det här. Inte minst är anslagen till ideella organisationer av avgörande betydelse. RFSU och RFSL gör ett väldigt bra arbete. Det finns även en organisation som heter RFHP, Riksförbundet för hivpositiva, som verkligen behöver anslag och resurser i sin kamp för att sprida information.

Jag vill också återkomma till detta med skolundervisningen. Det är där som ungdomarna formas, och det är där man ska gå in och ge dem information i god tid.

Vi har också ungdomar som har ett riskbeteende, det vill säga att de dricker för mycket eller knarkar, och är självdestruktiva. De ungdomarna behöver hjälp, inte minst genom psykvården och genom kuratorer på skolan. Det är något som man också bör väga in.

Anf. 21 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Vi är väl tämligen överens om att insatserna måste riktas med kraft till de olika grupperna. Vi är överens om att problemen är störst i storstäderna men finns överallt i landet. Jag tror att vi också kan vara överens om att detta inte är ett problem som bara finns nu, även om vi ser en acceleration just nu. Vi kan till exempel titta på klamydiainfektionen. Den är, precis som Börje Vestlund antydde, koncentrerad till storstadsområden, men den har pågått ett tag. Mellan 1998 och 2005 har det skett en årlig ökning med mellan 9 och 20 procent. Nu har vi "peakat" kurvan i år. Den är högre än den har varit någon gång tidigare. Det är oroväckande, men det är en oroväckande utveckling som har pågått under en lång rad av år när man har förbisett detta och inte satt in tillräckliga åtgärder för att bryta i tid. Vår avsikt är nu att hitta metodverktyg som kan vara effektiva för att förebygga att sjukdom uppstår och sprids.

Den handlingsplan mot klamydia som Socialstyrelsen har fått i uppdrag att ta fram kommer i slutet av året. Det är min förhoppning att den ska bli ett av dessa viktiga metodverktyg som faktiskt kan göra skillnad. Dessutom kommer den att innehålla indikatorer så att vi kan ha en systematisk uppföljning över tid, vilket inte har funnits tidigare. Jag tror att det är väldigt viktigt att vi också skaffar oss den typen av redskap så att vi kan följa utvecklingen över tid och mäta på samma sätt. Det handlar inte bara om kvantitativ statistik utan också om kvalitativ.

Dessutom har Socialstyrelsen det andra uppdraget att ta fram ett kunskapsunderlag som ska kunna vara vägledande såväl för sex- och samlivnadsundervisningen i skolan som för ungdomsmottagningarna. Det är viktigt att vi har verktyg som vi vet är framgångsrika. Det kan vara mycket *trial and error*-verksamhet runt om i landet. Det handlar om att få alla dem som jobbar inom skolans värld och på ungdomsmottagningarna att veta att använder man det här verktyget har det bevisad effekt. Då kan man faktiskt påverka människor.

Metodverktyg som bygger på evidens och erfarenhet och som är utvärderade är väldigt centralt i det här arbetet. Jag tror att de beställningar som vi nu har hos Socialstyrelsen kommer att kunna ge en bra beredskap och bra möjligheter för det fortsatta arbetet.

Enligt en WHO-studie som kom i december 2006 ligger Sverige i mitten i statistiken när det gäller tonårsgraviditeter och oönskade graviditeter inklusive aborter. Men när det gäller kondomanvändningen ligger vi nästan sist. Det centrala är att se till att kondomanvändningen ökar i

Sverige. Det är därför som skolorna och ungdomsmottagningarna är så centrala, och det också därför som vi måste söka oss nya vägar för information. Vi har satt upp den här Internetbaserade ungdomsmottagningen för att nå nya målgrupper, de som inte kommer till ungdomsmottagningarna men som ändå är ute och nyfiket surfar runt på nätet. Jag tror att möjligheten att nå nya målgrupper med välriktad information är väldigt central.

Anf. 22 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Jag tror att statistiken också talar sitt tydliga språk om man tittar tillbaka på vad som har hänt. År 1998 hade alla fått klart för sig att bromsmedicinerna mot hiv hade kommit. Då behövde man inte vara lika noga längre, man använde inte kondomerna, och då blev resultatet som det blev. De här könssjukdomarna steg faktiskt innan hiv och aids kom till Sverige. Det var precis samma bild då, men det var kanske inte just klamydia. Då var det mer gonorré och syfilis, och syfilis ökar också just nu.

Jag vet inte riktigt vad man menar med kvalitativ statistik. Det förstod jag inte riktigt. Jag menar att det är väldigt viktigt att vi ser att statistiken går ned, och då är varje fall viktigt. Det måste väl vara vårt gemensamma mål.

Låt mig också säga att en sak som jag saknar i den här diskussionen är metodutveckling. Vi har pratat lite grann om Internet, men jag tror också att vi måste prata om hur vi når ut på bredden. Hur når vi ut till de breda ungdomsgrupperna? Vi måste hitta metoder att nå alla. Det är viktigt i just den här frågan. Här handlar det inte om att nå några få. Här gäller det att nå alla ungdomar. Alla ungdomar utsätter sig själva för risker och några mer än andra, till exempel de personer som använder mycket droger, som Hillevi Larsson nämnde. Det är skrämmande att se dessa WHO-studier där vi ligger sist när det gäller kondomanvändning. Dessbättre ligger vi bra till när det gäller utvecklingen av hiv, men det är väl också det enda positiva i det här fallet.

Anf. 23 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Jag tycker att vi har talat väldigt mycket om metodutveckling. Jag har försökt att beskriva vikten av det när vi gör beställningar till Socialstyrelsen att de ska ta fram verktyg som kan bli användbara. Det är därför som det är så centralt att vi når alla ungdomar. Jag håller med om det. Det är därför som skolan utgör en sådan bra bas. Det behövs bra metodverktyg i skolan som faktiskt kan bli träffsäkra och vara framgångsrika. Det ska vara någonting som blir enkelt att använda, en handbok som läraren lätt kan ta till sig för att förmedla det som behöver sägas. Vi vet att alla inte kan relatera att de har haft en bra upplysning om vikten av kondomanvändning i sin egen klass i sin egen skola. Tyvärr fattas det en del där. Det är precis däråt vi siktar.

Sedan är det naturligtvis så att metodutveckling hela tiden måste ske. Vi måste använda oss av ny teknik, nya sätt att kommunicera på, så att vi framför allt når unga vuxna men också speciella riskgrupper.

Jag vill tacka för en bra debatt. Jag har förstått att vi har ett gemensamt mål, nämligen att få ned smittspridningen när det gäller både

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

6 § Svar på interpellation 2006/07:680 om utanförskapet i IT-samhället

Anf. 24 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Monica Green har frågat mig vad jag avser att göra för att alla ska kunna ta del av IT-samhällets fördelar och tjänster samt vilka initiativ som kommer att tas för att säkerheten och kunskapen ska förbättras.

Det är en mycket angelägen uppgift för mig att öka möjligheterna för alla människor att kunna ta del av vårt samhälle i utveckling, där allt fler tjänster och information blir tillgängliga på nya sätt och med nya verktyg. Tillgång till, samt inte minst förmåga att tillgodogöra sig, tekniken är viktigt för att bryta utanförskap.

Precis som Monica Green påpekar har vi en hög IT-mognad i vårt land. Detta beror på en mängd löpande insatser som olika aktörer på nationell, regional och lokal nivå har gjort för att alla människor i vårt samhälle ska känna sig delaktiga i IT-samhället. Här ser vi också samarbetet mellan offentliga och privata aktörer som mycket viktigt, med de olika roller vi har.

Sedan 2001 har vi haft en statlig bredbandssatsning för utökad tillgång till IT-infrastruktur med hög överföringshastighet i glesbygden. Men det har hänt mycket sedan dess. Regeringen tillsatte i juli 2007 en utredning som ska utreda behoven av och förutsättningarna för eventuella nya och andra insatser för att stimulera tillgången till IT-infrastruktur.

Ett annat sätt att möjliggöra tillgången till IT-baserade tjänster för alla människor i landet är att underlätta framväxten av trådlöst bredband. Regeringen har även på detta område tillsatt en utredning som i förlängningen kan leda till att det blir lättare för nya och innovativa aktörer att få tillgång till radiofrekvenser. Utredningen ska också lämna förslag till ett politiskt mål för tillgängligheten till mobila och trådlösa kommunikationstjänster.

Förtroendet för de nya kommunikationsverktyg som används är också viktigt. På Post- och telestyrelsens webbplats kan landets invånare och företag få goda råd, information och mer kunskap om hur man använder nätet på ett säkrare sätt. Den avdelning inom Post- och telestyrelsen som bevakar IT-incidenter kommer också att stärkas.

Regeringen inrättade i juni 2007 ett råd i IT-politiska frågor. Rådet ska vara konsulterande och ett forum för strategiska diskussioner mellan regeringen och företrädare för olika samhällsområden. En av de frågeställningar som kan komma att diskuteras är den så kallade digitala klyftan och särskilt frågan om den europeiska unionens kommande *e-inclusion* år 2008.

På många områden ligger vi långt framme i jämförelse med andra länder, och allt fler grupper kan ta del av vårt informationssamhälle. Post- och telestyrelsen bedriver olika IT-projekt för funktionshindrade

där exempelvis Tolken i fickan (teckentolkning via mobiltelefon) har varit mycket framgångsrik.

Regeringen anser att det är viktigt utveckla möjligheterna till ökad delaktighet, insyn och inflytande med stöd av IT för att till exempel göra de politiska beslutsprocesserna mer transparenta och tillgängliga, särskilt för människor i utanförskap. Det är också viktigt att vi utnyttjar utvecklingen av nya verktyg för att skapa ett gott klimat för företagande och innovation. En förutsättning för att hamna rätt är att veta vilka grupper som behöver stöd och på vilket sätt. Regeringen avser att kartlägga och sammanställa kunskap om vilka insatser som har gjorts och görs för att minska den digitala klyftan. En sådan kartläggning kan ligga till grund för att bedöma behovet av fortsatta insatser.

Då Monica Green, som framställt interpellationen, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav andre vice talmannen att Carina Ohlsson i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 25 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka ministern för svaret. Jag får väl också tacka å Monica Greens vägnar för möjligheten att ha dessa aktuella interpellationsdebatter när det som vi har hört här är mycket på gång med flera utredningar och så vidare.

Precis som minister Åsa Torstensson sade har Sverige en hög IT-mognad. Det beror på att man har sett denna fråga som väldigt viktig både från politikens och från näringslivets sida. Detta har kommit till stånd genom bredbandsutbyggnad, hem-pc-reformen, ITIS – det vill säga IT i skolan – med mera.

Man kan dock inte stanna vid detta, utan man måste gå vidare. Ministern tog upp just den digitala klyftan, och det är väl den, tycker jag, som vi behöver diskutera här, liksom hur vi kan brygga över den klyftan. Det kanske inte alltid är jämförbart med andra klyftor i samhället, för det kan ju exempelvis handla om tillgång för och förmåga hos yngre och äldre. Här kanske det inte är som det brukar vara i andra sammanhang att de äldre har mer kunskap och mognad, utan det kan faktiskt vara så att de yngre ligger före.

Det finns också faror med tillgängligheten. Vi kan ganska ofta läsa om att en del onda krafter utnyttjar den IT som finns för till exempel barnsexhandel. Man säljer pornografiska bilder, och ungdomar utnyttjas. Det kan vara en fara i att de vuxna och föräldrarna inte har samma kunskap som barnen. Det kan alltså vara en sådan klyfta som behöver överbryggas.

Det kan vara en klyfta mellan stad och land, och det är väldigt viktigt – tycker jag som sitter i miljö- och jordbruksutskottet och jobbar med landsbygdsutveckling – att det finns en möjlighet för invånarna på landsbygden att ha tillgång till bredband och snabba lösningar för att kunna utveckla sitt företagande och som vanliga medborgare använda sig av myndigheternas tjänster och så vidare.

Det kan naturligtvis också röra sig om mer traditionella klyftor, till exempel mellan högutbildade och lågutbildade. Då gäller det också att kunna nå de grupper som man vill nå.

Jag vill ställa en fortsatt fråga utifrån interpellationen, och den handlar om folkbildning. Ställer sig Åsa Torstensson positiv till att utveckla det som studieförbunden har framfört om att man vill satsa mer på folkbildning vad gäller IT-frågorna? Det är en sådan fråga som jag fortsätter att ställa här.

Man har kunnat se – precis som ministern gick igenom här – att det har tillsatts en del utredningar under sommaren. I pressmeddelandet kan man läsa att målsättningen är att en klart övervägande del ska få tillgång till bredband eller motsvarande. Jag undrar vad en klart övervägande del är. Vi vet att ungefär en tredjedel står utanför, och då är det egentligen en övervägande del som har tillgänglighet. Räcker det med 66 procent, eller vad är målet? Är en övervägande del 98 procent, eller var sätter man ribban? Det tycker jag är väldigt viktigt.

Anf. 26 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Också jag vill tacka statsrådet för ett utmärkt svar på en utmärkt och viktig interpellation.

Man gör ju sina misstag, fru talman! I början av 1980-talet köpte jag – för jag var väl ganska teknikvänlig redan då – en dator som kostade 50 000 kronor. Den kom från vårt västra grannland, kan jag tala om. De gör väl inte sådana tingestar längre.

Man kan gå ännu längre tillbaka i tiden. När världsutställningen i Philadelphia ägde rum 1876 tog en ung, svensk ingenjör som hette Henrik Thore Thorsten Cedergren hem den första telefonen rent fysiskt och monterade upp den i Stockholm. Sedan 1853 hade vi då haft någonting som hette Telegrafverket, och de sysslade med morsetelegrafering. Det där med röster, sade de, ska vi inte syssla med. Därav följde att Telegrafverket levde kvar ända till 1921, och de privata bolagen förstatligades så att vi också fick ett statligt televerk så småningom.

Vad jag vill säga med detta är att tekniken är väldigt viktig, och det är den som vi har sysslat mycket med här. Jag vill ta fasta på det som finns i statsrådets sista del av svaret och som Carina Ohlsson också tog upp, nämligen användarsidan. Visst kan man diskutera hur vi har gjort med tekniken, men det är klart att om vi har det som nu kallas en digital klyfta i samhället är det den som vi i första hand måste ta fasta på.

Nyckelorden i statsrådets svar finns i den första meningen. Det handlar om hur vi ska göra för att *alla* ska kunna ta del av IT-samhällets fördelar. Detta är i huvudsak en generationsfråga, som jag ser det. Jag tror att den kommer att vidgas om vi inte vidtar – ungefär som Carina Ohlsson och statsrådet är inne på i full enighet – ytterligare åtgärder genom studieförbund och så vidare.

Vi kan se att alla ungdomar går omkring och knappar på sina telefoner, och det är väldigt skickliga på att använda sina datorer hemma. Samtidigt anser sig en väldigt stor del av befolkningen inte vara så tekniktillvända, och de tycker att detta är besvärligt.

Vi har samtidigt – som statsrådet ju också påpekade – en väldigt hög IT-mognad i vårt land inom administrationen och så vidare. Snart kan man inte få en anställning om man inte kan datorer, precis som man inte kan få anställning om man inte har körkort. Jag har förstått att detta är det allra viktigaste som vi kan se fram emot nu. Det är fråga om en frihet, helt enkelt, att kunna använda de olika tekniker som vi har så att man inte

säger som Telegrafverket sade 1883 att vi inte ska syssla med detta. Det är en fullständigt livsfarlig attityd.

För många äldre människor, vill jag särskilt påpeka, känns det väldigt avlägset eller svårt just nu att hålla på och knappa som deras barn, barnbarn och snart också barnbarnsbarn gör automatiskt.

Därför skulle jag vilja fråga statsrådet, med viss betoning på just ordet ”alla”: Kan vi utöka och stimulera ytterligare till att få många av våra äldre medborgare att bli förtrogna med den nya tekniken, till exempel genom Seniornet, ABF, Vuxenskolan och så vidare, så att de känner sig som fullvärdiga medlemmar i samhället även på denna punkt?

Anf. 27 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Jag sade det inte inledningsvis, men jag vill också tacka Carina för den här debatten om digitala klyftor. Jag tror att den är väldigt viktig, även om det nu inte var Carina som skrev interpellationen.

Jag tror att det är viktigt att se hur komplex frågan blir när vi pratar om digitala klyftor. Spontant är det lätt att börja diskutera en grupp som blir utestängd på grund av modern teknik. Jag tror att det är väldigt viktigt att se hur modern teknik kan inkludera människor som tidigare inte har kunnat ta aktiv del i samhällsarbetet på ett lättvindigt sätt och inte har kunnat hitta ett underlättande i vardagen.

Vi hade en hearing för inte så länge sedan, vid halvårsskiftet ungefär, med anledning av de frekvenser som frigjorts i samband med nedsläckningen av analog tv. Där visade till exempel SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, vilka möjligheter man ser om vi nu kan fylla detta utrymme med nya tjänster och hur vi då möter grupper av människor som i dag kan känna ett visst handikapp utifrån att man kanske inte hör eller ser eller att man har haft problem att röra sig, men som då med hjälp av teknik blir involverade, om vi nu bara lägger fokus på rätt tjänster. Tolken i fickan är ett sådant tydligt exempel.

Samtidigt måste vi också se det som både Gunnar Andrén och Carina lyfter fram, nämligen en grupp som inte känner sig delaktig och inte vågar. Det kan bero på generationsklyftor men också helt enkelt skillnader i intresse. Vikten av att också nå de grupperna lyftes fram.

Jag fick frågor från både Gunnar och Carina om att nå en äldre generation. Det pågår väldigt mycket sådant arbete. Det sker strukturförändringar i samhället. I samband med att vi diskuterade post- och kassaservice hade jag sittning med pensionärsorganisationerna, som tydligt visade hur man arbetade med ABF, Studieförbundet Vuxenskolan och andra bildningsförbund i syfte att också inkludera en äldre generation i att på ett lättvindigt sätt kunna använda den moderna tekniken. Jag är den första att bejaka folkbildningens roll här. Den har erfarenhet och kompetens när det gäller att ständigt söka upp och nå nya grupper och skapa förutsättningar för ett inkluderande samhälle.

När vi nu pratar om IT-mognad är det samtidigt viktigt att se något som vi försöker åtgärda via Nutek. Nuteks arbete med IT-mognad har tydligt fokus på småföretagandet. Där kan vi se att det inte är en självklarhet att småföretagare använder sig av den moderna tekniken på ett sätt som skulle kunna underlätta deras vardag både rent administrativt men också när det gäller att nå nya kundkretsar och att i ett internationellt

sammanhang kunna få mer effektiva möjligheter att nå kunder i andra delar av världen.

Det finns alltså ständigt två sidor av detta. Utifrån de åtgärder som vi har lagt fram har vi tagit ytterligare steg för att just minska den klyftan. Vi ska sikta på småföretagen och på att identifiera vilka det gäller och hur vi ska kunna nå dem som vi i dag kan utläsa står utanför möjligheten att använda modern teknik, alltså det vi pratar om nu, den digitala klyftan. Jag ser stora möjligheter till att vi kan vidta rätt åtgärder för att nå de grupperna.

Anf. 28 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! Det här är en spännande diskussion och debatt som ger många nya tankar och också ställer många nya frågor, som jag kommer att framföra här.

Jag tycker inte att jag riktigt fick svar på det som man kunde läsa om i pressmeddelandet, det vill säga att en klart övervägande del ska nås. När det gäller en så här viktig fråga är det att ludda till det lite i kanterna. Vad är en klart övervägande del? Det känns inte som om det gäller alla.

Även om den förra socialdemokratiska regeringen inte nådde ända fram – det kan jag också erkänna – hade vi ett mål för 2010, då fler skulle ha nåtts av bredbandslösningar – oavsett vad det är för typ av tekniska lösningar som Gunnar Andrén tog upp. Nu säger man 2013. Men vad är det som ska vara uppnått då? Kommer det att läggas fram förslag under tiden? Nu har ju flera utredningar och råd tillsatts under sommaren, och då undrar jag om det kommer att komma förslag under tiden, eller kommer man att behöva vänta väldigt länge på att det kommer konkreta förslag? Jag tycker dock att de intentioner som jag har hört här från statsrådet låter väldigt positiva.

Det kan ju vara så som Gunnar Andrén sade: Den där datorn för 50 000 kronor var ju inte en så bra investering. Men även om priserna på väldigt kraftfulla datorer har gått ned väldigt mycket så utgör de ändå en stor del av en budget, både själva investeringen och själva uppkopplingen. Det finns ju olika sätt för det, det är olika dyrt och tillgången är olika. Det kan också vara svårt för till exempel någon som är arbetslös. Man har inte ett arbete – många arbetsplatser har ju datorer så att man har tillgång till dator där. Det kan också vara så, med till exempel försäkringarna i a-kassan, att även 4 000–5 000 kronor kan vara en väldigt stor investering. Därför undrar jag lite hur man tänker sig att närbarheten ska uppnås.

Jag tog också upp landsbygdsfrågan. Man har ju kunnat se – statsrådet tog också upp det – att man har gjort de här investeringarna i samverkan mellan näringsliv, politik och det offentliga, men man har också kunnat se att det inte finns lika stort intresse för utbyggnad på landsbygden från näringslivets sida. Man ser inte att det finns någon direkt lönsamhet i det. Hur tänker man gå vidare med det, undrar jag också.

För att nå de olika grupper som vi har pratat om, som statsrådet tar upp, finns det naturligtvis jättemycket positivt som man kan göra så att man får tillgång till det demokratiska systemet och kan sitta hemma och ta del av väldigt mycket. Där har också riksdagen bidragit med flera innovationer under innevarande år så att man till exempel kan ta del av debatter. Vi får ofta feedback om att det är positivt. Men de som inte kan

ta del av detta är ju inte hjälpta av att det är fler som står helt utanför. Jag vill fortfarande ha svar på det.

Det råd som har utsetts under sommaren består av 18 till synes väldigt kompetenta företrädare, men jag kan inte se någon företrädare från till exempel PRO, SPF, LO eller från elevkårer i Sverige och så vidare, utan de är mer traditionella IT-människor. Jag ser heller ingen från folkbildningshåll. Det skulle vara klädsamt att de grupperna också fanns med i IT-rådet. Men det kanske finns något råd vid sidan om det.

Anf. 29 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Ibland får man vara glad över att man gjort dåliga investeringar. Jag var dock inte ensam, utan även en känd redaktör, som senare tecknade statsminister Perssons liv, gjorde en lika dålig investering.

Låt mig ta fasta på det som statsrådet säger i svaret om att kartlägga dem som inte fullt ut kan tillgodogöra sig detta; om det är fråga om grupper eller individer är lite svårt att säga. Jag för min del tror att detta är viktigt under de närmaste åren eftersom det handlar om den personliga säkerheten när man söker jobb. Det gäller till exempel många kvinnor med bakgrund i andra länder. Det är viktigt för dem att kunna hantera och vara förtrogen med datorn när de söker jobb. Det finns även andra grupper av individer som behöver denna säkerhet. Det är en form av frihet att kunna klara detta. Det gäller också de äldre.

Den långtgående administrativa övergången till IT inom den offentliga sektorn – landsting, kommuner och stat, inte minst gäller det Skatteverket – kan göra det svårt att i många frågor kommunicera med det offentliga om man inte kan använda datorn ordentligt. Därför vill jag säga att det finns ett speciellt ansvar för staten att se till att de grupper och individer som nu känner sig utanför får möjlighet till denna kommunikation.

Det var väldigt positivt att höra att just småföretagare, som ju oftast sysslar med annat såsom att spika och producera olika saker, också uppmärksammas i detta sammanhang. Det är viktigt att även de blir förtrogna med modern datateknik.

Anf. 30 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Det är svårt att inte delta i denna debatt, för den handlar om något för många av oss mycket väsentligt. Tyvärr gäller det dock inte alla, vilket också är kärnan i debatten.

Precis som både Carina Ohlsson och Gunnar Andrén sagt handlar det om hur man ska få fler att använda IT, att få fler att uppmärksamma den. Tänk på hur vanlig användningen kommit att bli. När jag kom hem i går slog jag på någon av nyhetskanalerna och där sades ungefär följande: Om du vill veta vilka de farliga produkterna som det talades om i inslaget är kan du gå in på www.svt.se. Jättebra! Problemet är bara att alla inte har den möjligheten, och därmed går de miste om viktig information. Någon gång kanske det gäller livsviktig information.

Min fråga gäller därför någonting lite mer konkret. När den senaste IT-propositionen behandlades i riksdagen, det var så sent som 2006 om jag inte minns fel, hade vi en diskussion om hur vi skulle kunna få framför allt bildningsorganisationerna inblandade i detta. En proposition skulle precis läggas fram och man försökte att i slutskedet av det arbetet

även inarbeta detta. Frågan är alltså hur vi går vidare. Hela kammaren var nämligen vid det tillfället fullständigt överens om att det var en bra metod att gå vidare med. Därför är min fråga: Vad tänker man göra åt det?

Statsrådet säger också att många småföretagare inte använder IT på det sätt som de skulle kunna använda den. Det är naturligtvis oerhört viktigt att vi får en ordning för det. Det är emellertid svårare. Det är lättare att komma åt pensionärer som man kanske kan stimulera till exempel genom att få dem att gå med i olika studiecirklar. Det är nog svårare vad gäller företagen. Vilka konkreta tankar finns det beträffande småföretagandet?

Slutligen, fru talman, skulle jag vilja fråga lite grann om IT-säkerheten, som var en av de frågor Monica Green tog upp i detta sammanhang. Vi vet att det är ett stort problem. Det talas mycket om att det är osäkert att vara ute på nätet och att man kan råka ut för både det ena och det andra. Det handlar mycket om trygghet. Jag ska inte här och nu ta upp en diskussion om spam och hela den delen, men när det gäller just tryggheten med att vara ute på nätet undrar jag: Hur har regeringen tänkt göra med det?

Vi har trots allt en lång tradition av datoranvändande i Sverige. Låt mig påminna om det som gjorde att många började använda sig av datorer, nämligen LO:s lånedatorer. Det var en indikation, eller i varje fall en miniindikation, på att flertalet kunde skaffa sig en dator till hemmet. I Kista, där jag bor, är medelinkomsten mycket låg – 160 000 – och där finns det inte en dator i varje hushåll. Hur ska vi få fler att skaffa det? Också den frågan vill jag ställa till statsrådet.

Anf. 31 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Om vi börjar med den digitala klyftan skulle jag kunna bolla den frågan till dem som lyft upp den. Vilka består den av? Jag tror inte att vi skulle få ett entydigt eller självklart svar på vilka det är. Därför tror jag att det är viktigt att vi sammanställer både vad det är för insatser som gjorts tidigare med anledning av den IT-proposition som lades fram och drevs igenom och vad som behöver göras gentemot de grupper som skulle kunna betecknas som de som i dag står utanför IT-samhället. Jag tror att det är viktigt för att sedan kunna gå vidare med vem gör vad av detta. För, återigen, det handlar om samverkan mellan olika aktörer i samhället, naturligtvis med olika intressen men med ett gemensamt mål. Det tror jag är en viktig förutsättning för att vi ska kunna gå vidare och nå rätt grupper.

Sedan tror jag inte att vi som offentliga företrädare ska slå oss för bröstet med att den offentliga verksamheten är den bästa vad gäller användandet av IT och av nätet som kommunikationsmedel. Vi måste inse att även där finns det brister. Det i sin tur innebär att många inte finner någon anledning att använda sig av IT, alltså just för att det offentliga inte levererar de tjänster som skulle kunna underlätta vardagen. Det pågår ett arbete i regeringen för att myndigheter och andra verksamheter i offentlig sektor ska bli bättre på att via nätet kunna förmedla de tjänster som människor efterfrågar.

Vad gäller bredbandsutbyggnaden och att geografiskt nå alla delar av landet är en sida av det hela att vi har hög kapacitet och möjlighet till hög

kapacitet i alla delar av landet. Det är dock inte detsamma som att man når alla ute i landet. Vi ser att det finns två perspektiv på detta. Mitt och regeringens mål med en utredning är att vi ska ha hög kapacitet, en bredbandsutbyggnad med hög kapacitet i alla delar av landet.

Jag vill emellertid veta: Vad är hög kapacitet? Om vi nu ser en utveckling av nya företag på vår landsbygd, i syfte att nå nya kunder i andra delar av världen exempelvis i form av turistföretag, är frågan: Vilken kapacitet behöver man för att kunna använda IT i sitt företagande? Den frågan vill jag ha svar på, och jag tror att också riksdagen vill ha svar på den så att staten gör rätt saker. Och när staten är den som finansierar måste vi veta att varje skattekrona blir rätt använd. Vi vet att när kommunerna varit engagerade har det funnits en diskussion på marknaden om just kommunernas agerande. Det är bra att få bort de diskussionerna och kunna identifiera vad som behöver göras, vilken marknadens roll kan vara framöver och vad marknaden och det offentliga kan göra tillsammans för att skapa en infrastruktur som når ut till alla delar av landet.

Anf. 32 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! Naturligtvis är det bra att veta vad man ska göra och att det blir så effektivt så möjligt. Men jag tror också att det kommer att förändras över tid, precis som tidigare. Hög kapacitet i dag inte är detsamma som hög kapacitet om ett år. Jag tror inte att man kan sitta och vänta på svaret. För bara något år sedan hade vi inte alls samma definition på hög kapacitet. Det ändrar sig hela tiden.

Det är därför jag ställde frågan om det är så att man inväntar utredningsförslag och inte gör något under tiden, eller om man kommer att sätta in olika åtgärder under tiden, till exempel folkbildning, och lyssna på studieförbunden. Det är därför jag också menar att det vore bra om de rösterna fanns med i IT-rådet under tiden.

Det gäller också den digitala klyftan. Det är inte säkert att det är samma personer och grupper som befinner sig i klyftan över tid. Det kan också skifta beroende på om man har arbete eller inte. Det kommer att förändras över tid, tror jag. Då gäller det att ha lösningar för varje tid och inte tro att vi nu ska få alla svar och göra en insats så att allt kommer att bli frid och fröjd.

Men om vi sätter till gemensamma resurser från alla, både samhällets aktörer och näringslivet, tror jag att vi kan överbygga klyftorna om vi tar in så mycket kunskap som möjligt. Men då är det viktigt att man också gör det och lyssnar på de olika parterna i samhället.

Då kan inte heller upplysningen bara vara webbaserad. I svaret kan man läsa att landets invånare och företag kan få goda råd på Post- och telestyrelsens webbplats. Men om det är så att det finns en klyfta och en del är utanför kanske man också i svaret får hänvisa till andra sätt att nå de grupperna. Man behöver se att det finns en klyfta. Vad gör man åt den klyftan?

Anf. 33 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! När det gäller bredbandsutbyggnaden tror jag att det är viktigt att säga att det egentligen inte finns något riktigt bra svar. Ett *hi-*

tech-företag har naturligtvis mycket större behov av kapacitet än turistföretaget som Åsa Torstensson nämnde i sitt anförande.

Hur som helst kan vi vara ganska överens om att Sverige har en överkapacitet som heter duga när det gäller möjligheten att enbart surfa på nätet. Det är ingen tvekan om den saken. Till det skulle vi inte ha behövt bygga något bredband. Det hade räckt med andra metoder. Det här är en sak som ibland kan bli lite fel i debatten. Det handlar om att varje gång ett företag etableras i Sverige ska man kunna lita på att det finns bredband som kan vara acceptabelt för att det företaget ska finnas, om man pratar i företagssammanhang.

När det gäller de digitala klyftorna tror jag precis som statsrådet att det är viktigt att man tar reda på vilka de här är. Men det är där regeringen i detta sammanhang brister; man har inte tagit in fler grupper från det civila samhället som har sett de här grupperna. Ta till exempel studieförbunden, som hela tiden arbetar med de här frågorna och har stor kunskap – det är åtminstone den erfarenhet jag har. Det kanske också finns fackföreningar och andra organisationer som kan de här frågorna riktigt bra. Därför är jag lite förvånad över att man inte har använt sig av de grupperna.

Slutligen skulle jag vilja säga att det som det är i dag finns ett problem med surfandet på nätet. Vi har utgått ifrån att man kan surfa, men vi har inte utvecklat nästa generations tjänster. Där står det still i Sverige och nästan överallt. Det här måste vi angripa, och det måste vi nog göra även på politisk väg.

Anf. 34 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! När vi diskuterar framtiden och om det stannar upp eller inte tror jag att det är viktigt för oss själva att komma ihåg att det finns ett uppdrag att under våren kunna identifiera vad som behöver göras för att vi ska nå målet att man i alla delar av landet ska ha tillgång till bra höghastighet 2013. Det pågår ett arbete. Men jag tror också parallellt med det här att det är viktigt att det inte fastnar i tekniken, precis som Börje Vestlund säger. Titta bara på hur Vetlanda mycket tufft satt upp ett mål att alla deras hushåll skulle ha hög bredbandskapacitet. Man använder sig då av mobilt 3 G-nät. Man ser vad som händer runt omkring.

Vad jag tror är viktigt, och som jag inte sade förut, är att vi väljer att ha en tidsperiod fram till 2013 därför att det uppenbarligen är en realistisk tidsplan för alla. Det är också en realistisk relation till hur vi kan få loss offentliga medel parallellt med EU-strukturfonder. Man har nu fått godkänt att använda detta till just infrastruktur och IT. Jag tror att det är väldigt viktigt att inse det.

Vi har ett problem. Jag tror att det är viktigt att se att Sverige ligger bra till, vilket också många har sagt. I många europeiska länder har den stora majoriteten av människorna över 55 år inte tillgång till Internet. Det är klart att det är väldigt stor skillnad jämfört med Sverige. Det visar att när vi pratar om de digitala klyftorna i Sverige och jag pratar om detta i EU med mina övriga ministrar måste jag ha med mig att vi lever i två olika verkligheter. Detsamma gäller när vi ska försöka identifiera lågutbildades aktivitet vad gäller IT-användandet. Då ligger Sverige också extremt högt över andra. Men vi har därmed inte löst problemet. Vi ska skapa ännu större tillgänglighet och minska de klyftorna.

7 § Svar på interpellation 2006/07:681 om järnvägs- och tågstandarden

Anf. 35 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Monica Green har frågat mig vad jag avser att ta för initiativ så att underhållet förbättras på järnvägsspåren, fler tåg införskaffas och tågen underhålls så att de inte blir stående utmed banorna.

Det är med stor glädje jag kan konstatera att aldrig tidigare har så många svenskar åkt tåg som i dag. Järnvägstrafiken har fortsatt att öka och var under 2006 rekordhögt för både persontrafiken och godstrafiken. Även om det är positivt att många väljer tåg, innebär ett högt nyttjande även påfrestningar på järnvägssystemet, vilket också Monica Green beskriver. Jag är väl medveten om de påfrestningar för medborgare och näringsliv som försenade tåg, trasiga tåg, avstängda banor och spårbrist innebär.

Ansvar för de problem vi upplever i dag inom järnvägssystemet vilar tungt på den förra regeringens oförmåga att prioritera drift och underhåll. Sedan mitten av 1990-talet har Banverkets anslag för underhåll varit underdimensionerade i relation till trafikvolymerna. I stället för att satsa på underhåll av befintliga järnvägar motsvarande ökningarna av trafikvolymer, presenterade den förra regeringen investeringar i stora, nya järnvägsprojekt. Därför har vi i dag ett arv av eftersatt underhåll att förvalta med försenade tåg, trasiga tåg och spårbrist som följd. För mig och regeringen har underhåll av den befintliga infrastrukturen högsta prioritet.

Järnvägstrafiken i storstadsområdena har höga punktlighetskrav, eftersom många människor ska byta från tåg till anslutande trafikslag. Förseningar och inställda tåg får därmed extra stor påverkan i storstadsregionerna. I Göteborgsregionen är detta påtagligt just nu med betydande störningar i kollektivtrafiken till följd av en alltmer ansträngd trafiksituation för järnvägen, detta till stor del beroende på eftersatt drift- och underhåll, vilket även gäller för Stockholms- och Malmöregionerna.

Problemen i järnvägstrafiken är inte bara frustrerande och påfrestande för resenärerna. Det är dessutom oerhört kostsamt för samhället. Detta visar den sammanställning som gjordes förra året över järnvägstrafiken i Stockholmsregionen. Då nådde tågens punktlighet en oacceptabel nivå, till stor del beroende på den tidigare regeringens oförmåga att prioritera underhåll av befintlig järnväg. För en genomsnittlig pendlare motsvarar den samlade mängden förseningar för resenärerna inom Stockholmsområdet en arbetsvecka per år. Det ger sammantaget en samhällsekonomisk förlust på mer än 1 miljard kronor per år. Detta är siffror och tendenser som är högst oroande och i akut behov av att åtgärdas.

För att komma till rätta med problemen tror jag att frågan behöver angripas samlat av alla berörda parter i form av banhållare, trafikhuvudmän och operatörer. Dessa har ett delat ansvar för kvaliteten i systemet. Järnvägssystemet behöver både fungerande spår och fungerande tåg. Därför är det positivt att Banverket, SJ och SL presenterat ett gemensamt åtgärdsprogram med syfte att förbättra punktligheten i Stockholm och

Mälardalen. Regeringen beslutade i vårpropositionen att ge Banverket ytterligare 125 miljoner kronor till detta initiativ.

Sedan regeringsskiftet har jag också inlett arbetet med en ny infrastrukturplanering för perioden 2010–2019. Dessutom har Banverket och Vägverket fått i uppdrag att revidera nu gällande infrastrukturplaner. Förslagen är nu under behandling inom regeringen. I dessa uppdrag har underhållsfrågor hög prioritet. Som en direkt åtgärd flyttade regeringen i december 2006 över 100 miljoner kronor från nyinvesteringar till drift och underhåll i Banverkets anslag.

Inköp och underhåll av tåg är inte regeringens fråga, utan i första hand trafikhuvudmännens och operatörernas sak. Jag kommer dock att föra en dialog med trafikhuvudmännen och operatörerna om tågens standard och behovet av fler tåg.

Då Monica Green, som framställt interpellationen, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav andre vice talmannen att Carina Ohlsson i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 36 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! Jag får även denna gång dels själv tacka för svaret, dels tacka för svaret å Monica Greens vägnar. Jag också kommer att framföra det till henne, även om svaret i det här fallet inte var så positivt vad anbelangar den förra regeringen. Det var lite andra tongångar i svaret.

Åsa Torstensson beskriver inte den förra regeringen i så goda ordalag vad gäller hur man skulle satsa och hålla balansen mellan underhåll och nya projekt. Oavsett det har vi nu en ny regering, och vi har fått höra en del förslag.

När vi jämför med de förslag som fanns under den förra mandatperioden kan man inte se stora skillnader i förslagen från det parti som Åsa Torstensson företräder. Men det ska inte förta att det går att komma med många nya åtgärder i regeringsställning. Det ska bli intressant att se och lyssna på det.

Det behövs nya projekt och nya projekt på landsbygden där det kanske inte bor så många människor. Det ska naturligtvis vara satsningar även i storstadsregioner där det är många byten mellan tåg och så vidare beroende på att det är fler människor i omlopp. Det behöver finnas resurser till både underhåll och nya projekt.

Ibland kan det vara svårigheter med nya projekt. Det kan vara så att det även kan vara kommunpolitiker som sätter sig emot de investeringarna. Jag och Åsa Torstensson kommer från samma region. Där vet vi att kommunföreträdare kan bromsa upp möjligheten att faktiskt ta sig fram snabbt och bra på Västra stambanan. Ibland kan det finnas hinder för att ha goda kommunikationer som man kanske inte räknar med på det sättet.

Icke förty kan det ställa till problem även om det är oerhört positivt att det nu är fler som åker kollektivt, och det kan vi tillsammans glädjas åt. Även vi som riksdagsledamöter är granskade för vilket färd sätt vi använder och om vi åker tåg eller med flyg.

Från den delen av landet som jag kommer ifrån i västra Sverige är det oerhört gynnsamt att åka tåg. Det finns många möjligheter, och tågen går väldigt tätt. Men det är också viktigt att tiderna hålls så att det inte blir en frustration.

Det gäller både om man har möten inom affärlivet och inom den offentliga verksamheten som till exempel inom politiken eller om man reser för nöjes skull. Det kan ändå vara väldigt frustrerande om tågen inte kommer fram eller inte kommer i tid.

I slutet av svaret säger statsrådet att hon tänker ha en dialog med trafikhuvudmännen om just tågens standard, om vi behöver fler tåg och så vidare. Jag är lite nyfiken på om den dialogen har kommit till stånd.

Om man tittar på halvårsresultatet från SJ var det ett väldigt gott resultat. Det tillfördes ett ägartillskott under förra verksamhetsåret, men nu går det väldigt bra.

Jag är nyfiken på att höra: Har dialogen kommit i gång? Vad säger man om de förseningar som ändå har varit?

Anf. 37 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Jag utgår från att Carina Ohlsson trots allt förstår att jag inte kan stå här och berömma en socialdemokratisk regering för en politik som innebär att det i dag är ett otroligt stort gap på underhållssidan på bland annat järnvägen. Samtidigt ställer man en interpellationsfråga om just behovet av underhåll och mer resurser till underhållssidan. Där blir Carina Ohlsson svaret skyldig.

I diskussionen om behovet av ökat underhåll är det uppenbart. Vi har nu äntligen fått till stånd en tydlig regionbildning med större arbetsmarknadsregioner. Det blir primärt tre storstadsområden där det blir kaotiskt. Anledningen är att just genom de tre stora städerna passerar människor. Det är den struktur vi har i dag.

Det blir så uppenbart. Fungerar det inte i Göteborg med den så kallade tågsäck man har där blir det fördröjningar i hela Göteborgsområdet. Det blir motsvarande i Stockholm. Allt detta hade kunnat undvikas om man hade skött underhållssidan på ett mer prioriterat sätt.

I dag har vi till exempel ett utbyte av växlar på hundra år. Det borde vara en omsättning på 40–50 år. Det visar lite grann på vilka stora resurser som det krävs här. På grund av de stora behoven av resurser tar det åtskillig tid att ta igen detta.

Den här regeringen valde att redan i år och i höstbudgeten år 2006 göra omprioriteringar till underhållssidan. Det är viktigt att människor känner trygghet inför kollektivtrafiken och den spårbundna trafiken.

Det gäller framför allt ur ett mycket tydligt jämställdhetsperspektiv. Det är många kvinnor som använder sig av kollektivtrafiken. Man vet att tåget kommer när tåget ska komma och att man dessutom kommer hem när det är sagt. Annars kanske man väljer bort både ett antal arbetsgivare och järnvägen som kommunikationsmedel.

Det är därför jag återupprepar hur viktigt det är och vilken kaotisk situation vi egentligen är i med det stora underhållsbehovet.

Anf. 38 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! Statsrådet säger att jag är svaret skyldig. Det var därför jag redan i mitt förra inlägg tog upp att jag inte har kunnat hitta de stora skillnaderna mot det parti som Åsa Torstensson företräder när jag har tittat på de förslag som har funnits tidigare. Jag antog att jag skulle få höra påståendet om att jag var svaret skyldig. Därför har jag tittat igenom det här.

Vi har inte sett budgeten än. Men eftersom Åsa Torstensson nu säger att det behövs oerhört stora resurser för att ta sig an underhållet antar jag att det finns mer än det som är aviserat redan nu och som har läckt ut. Det utgör ju inte så många procent. Om man tittar på procent motsvarar det ungefär den kostnadsuppräknings som man ser med löner och annat. Mer är det inte som är aviserat, men det är möjligt att det kommer åtskilliga miljarder ytterligare i den budget som vi kan se om några veckor.

Jag förstår det som Åsa Torstensson tar upp om att det handlar om de invånartäta områdena i storstäderna. Där är det många övergångar och många som reser. Det handlar om arbetsplatsregioner och så vidare. I samband med att det kollektiva resandet har ökat så mycket är det klart att det hela ställer till det på de ställena.

Jag kan hålla med om att om man tittar i backspegeln så hade man kanske inte heller förutsett detta. Man borde ha förutsett att miljöfrågorna skulle diskuteras mycket mer nu. Kostnadsökningarna på bränsle och bilåkandet spelar också in. Jag tror att detta gör att det är fler som reser kollektivt, och det är ju positivt. Men det är förstås negativt att vi inte har kunnat lösa problemen gemensamt.

När det gäller infrastruktur, både vägar och järnvägar, tror jag att alla aldrig kommer att vara helt nöjda. Om man lägger över mer på underhåll så kommer många som bor utanför de aktuella regionerna ändå att känna sig åsidosatta när investeringsprojekt och sådant försvinner. De kanske hade trott att projekten skulle komma till stånd, och nu skjuts de på framtiden. Jag har redan hört många som känner sig svikna och besvikna över detta.

Jag tror att varken den nuvarande eller den förra regeringen kan göra alla helt till viljes. Jag tycker mig ha hört det både i debatten nu och under den förra mandatperioden.

Det skulle vara intressant att höra om samtalen har kommit till stånd. Förs det en diskussion med trafikhuvudmännen? Finns det några sätt att lösa situationen nu? Hur ser man på nya tågsätt och så vidare? Hur ser man på de missöden som sker när till exempel ledningar ramlar ned? Jag tror att både statsrådet och jag har varit med om när vi har åkt tåg att det kan vara sådana saker som gör att tåget får stanna till. Det kan vara ett träd som ramlar ned och en elledning som åker ned och så blir man stående stilla. Det kanske inte är delar som skulle kosta så oerhört mycket att se över. Jag tror inte att allt är stora miljardinvesteringar, utan det finns också vissa saker som man skulle kunna åtgärda relativt billigt. Det vore intressant att höra lite om hur resonemangen låter och om de har kommit till stånd än.

Anf. 39 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Jag kunde inte låta bli att gå upp i debatten. Låt mig först säga något när det gäller det som Åsa Torstensson har skrivit om Stockholmsregionen och de förseningar som uppstår där. Det är sant att det finns en del förseningar. Det är också helt sant att om förseningen uppstår i Hässleholm så kommer den att vara med hela vägen till Stockholm på grund av tåglågen och annat. Det vet vi alla.

Men problemet är att huvuddelen av de förseningar som sker till Stockholms central av den södergående tågen beror på stoppen i Årsta. Det är ett av de riktigt stora problem vi har i Stockholmsregionen. Där är

det frågan om ett problem som är ganska besvärligt att lösa och som vi inte har hittat någon lösning på under många år. Jag ska inte säga att det rör sig om 100 år, men det är i alla fall i väldigt många år som vi har diskuterat hur vi ska få fler spår över Stockholms ström.

Det här gäller oavsett vilket underhåll man än väljer. Jag tror att just spåren kring Stockholm är relativt välunderhållna om man jämför med hur det ser ut på många andra håll ute i landet.

Det var det ena. Det andra är detta ständiga hackande på den gamla regeringen. Jag skulle vilja säga så här i det sammanhanget: Hur mycket var det man omprioriterade själv i sina budgetar ifrån Centerpartiet och ifrån de andra allianspartierna? Om jag kommer ihåg rätt var det inte så att man direkt prioriterade om till underhåll. Vad man hade någon gång ibland – inte i alla budgetar, men det hände – var mer pengar till nyinvesteringar. Det hade man, och där var man offensiv.

Det finns ytterligare en del i detta. Om vi tittar på infrastrukturen hos andra infrastrukturförhållare ser vi att situationen ser nästan likadan ut i traditionellt borgerligt styrda kommuner och i traditionellt socialdemokratiskt styrda kommuner. Spår finns egentligen bara i två kommuner förutom i Stockholm, om man menar de ställen där det är kommunen eller regionen som ansvarar. Men när det gäller allt annat ser underhållsberget ungefär likadant ut. Därför är frågan: Har detta en djupare orsak? Finns det någonting mer här som man behöver titta på, och inte bara skylla på att den socialdemokratiska regeringen minsann inte gjorde någonting och säga att vi ska göra allting bättre?

Jag vill verkligen se den kommande budgeten innan jag tror på detta. Jag tror nämligen att det har varit mycket munväder ifrån statsrådet i just de här frågorna. Man har anslagit 125 miljoner extra därför att man ska titta över Stockholmsregionen. Det är en liten summa i de här sammanhangen.

Tyvär är det så att när vi som gillar det här med infrastruktur och att förändra trafiksystemen pratar pengar så sitter våra kolleger som arbetar med välfärdsfrågor och annat och gapar över vår fräckhet när vi begär pengarna. Det är väldigt mycket pengar, och det lär vi väl få leva med.

Slutligen ska jag bara ställa en fråga till statsrådet. Hur stor andel av de medel som finns i dag i Banverkets budget anser statsrådet att man borde kunna omprioritera till underhållsinsatser som man inte har i dag? Jag tror att det är viktigt.

Anf. 40 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Trycket på järnvägen och trycket på att det krävs mer resurser till underhållssidan vad gäller spåren kom direkt från Banverket. Det vill jag säga till Börje Vestlund och Carina Ohlsson. Det är krassa siffror och ett krasst behov som man redovisar. Det är naturligtvis inget som kommer över en natt; det utgår jag i anständighetens namn från att även Börje Vestlund och Carina Ohlsson erkänner.

Det är därför det är så viktigt att man i inriktningen för nästa planperiod från 2010 till 2019 mycket tydligt definierar behovet av drift och underhåll för befintlig infrastruktur under den tiden. Då kan vi få tydligt svart på vitt vad det är som krävs under kommande period för att kunna ta igen och för att kunna ha en infrastruktur som möter det ökade trycket på järnvägen.

Även om nya spår i Stockholm kommer till 2017–2018, Börje Vestlund, är det tyvärr så att vi inte får ut effekten av de nya spåren om vi inte lägger ytterligare miljarder på underhållet i Stockholm och Stockholmsregionen.

Men anledningen till att jag också pläderar för detta är att det har ett sådant tydligt samband med omlandet, ett mycket stort omland – det säger jag då till Carina. Jag är väl den första som kan tycka att vi också måste identifiera det samlade behovet i hela landet. Men klarar vi inte av knutpunkterna blockerar Göteborg allt ned mot Trollhättan och Skövde, och Stockholm blockerar hela landet och norrut. Varför säger de i Östersund att man för guds skull ska prioritera bra järnväg i Stockholm? Annars kommer de ju inte ens fram till Åre. Se de här sambanden! Det kan vara pedagogiskt svårt att förklara, men det är tydliga samband. Så ser Sveriges järnvägsnät ut.

Börje Vestlund säger först att det inte behövs några pengar i Stockholmsregionen. Sedan är det futtiga 125 miljoner som plussades på i år. Börje Vestlund får kanske bestämma sig för om det behövs något eller om det var onödiga pengar vi lade dit. Men de ytterligare 125 miljoner som lades in, som prioritering i år, hade just ett syfte. Det är här och nu som man upplever problematiken, inte bara stockholmaren utan människor långt ut i landet. Det är dygnsförskjutningar när det gäller tåg som ska lämna Göteborg och så vidare. Det är de här sambanden man måste se.

Vi försöker då också att blicka framåt för ett samlat ansvar för järnvägen. För jag tror att om det är något vi är överens om så är det järnvägens uppgift framöver. Men det handlar också om att hitta smarta lösningar, smarta kedjor mellan väg och järnväg. Det är därför som jag återkommer till att underhållssidan är viktig.

När stormen Per drog fram blev det ett tydligt exempel. Godset blev stående någonstans i Småland på grund av att vi inte hade skött trädsäkring. Det kan tyckas väldigt enkelt, men det var inte gjort. Det är en del av underhållsansvaret. Och en del av effekterna är att det då plötsligt blir trångt i Göteborg och stillastående i Göteborg för persontrafiken. Det gäller människor som faktiskt skulle behöva komma fram till arbetet i tid eller hem till barnen i tid. Allt detta faller alltså samman i ett mycket stort behov av underhållspengar.

Anf. 41 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! Om man ska ta upp det som är positivt kan man nämna det som ändå är möjligt. Det går att omfördela pengar, och vi har pengar att omfördela. Och det är väl också vi som tillhör den förra regeringen som är svaret skyldiga när det gäller att det ser så bra ut, alltså att det är så bra i Sverige, att vi har så god ekonomi att det finns pengar att omfördela.

Jag hoppas att Åsa Torstensson också håller med om att vi bär ansvaret för allt som var under de år som vi var med och regerade. Och först var ju faktiskt Centerpartiet också med och stramade åt för att vi på sikt skulle ha pengar att omfördela och ha en budget så att vi kunde göra både investeringar och underhåll.

Det är kanske lite futtigt i sammanhanget. Men vi från det utskott som jag företräder kände att de här frågorna är så stora. Precis som Åsa

Torstensson har tagit upp gäller det trädsäkring, miljöfrågorna, trängselskatter och så vidare. Då tycker vi som jobbar med de frågorna att vi skulle få yttra oss och ha åsikter. Men vi blev faktiskt förvägrade av majoriteten att ha synpunkter på just trafiksituationen i Stockholm i och med trängselskatter och att det faktiskt skulle vara investeringar just till infrastruktur.

Vi fick inte den möjligheten. Statsrådet kanske inte har den informationen, men det kanske också är någonting som man behöver ta upp, att man brett får diskutera de här frågorna eftersom de faktiskt berör så många områden. Det gäller miljöområdet och även energifrågor, naturligtvis, eftersom man måste ha tillförsel av el för att det ska fungera. Det gäller också skogsfrågor och skogspolitik.

Det handlar om att vi gemensamt ska försöka skapa en så bra möjlighet för alla, oavsett var man bor i landet, att använda sig av kollektivtrafiken både för miljöns skull och för att man ska komma till sitt arbete.

Anf. 42 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Jag är gärna överens med Åsa Torstensson om att järnvägen behöver mycket pengar för sitt underhåll. Jag tror inte att det finns någon som har någon annan uppfattning. Jag tror inte heller att någon annan regering har haft någon annan uppfattning än att det krävs stora underhållsinsatser. Åsa Torstensson är en enorm retoriker när hon får mig till att ha sagt så.

Vad jag sade var att jag faktiskt tror att Stockholmsregionen har en av de mer välunderhållna, i förhållande till andra delar av landet, infrastrukturerna. Sedan sade jag också att de här futtiga 125 miljonerna inte räcker till så särskilt mycket om man vill förbättra framkomligheten. Jag tänker inte minst på de tankar som jag har hört av både SL och Banverket om att man i så fall skulle ha fler spårlägen. Det är ju det man har talat om i den diskussionen, såvitt jag har förstått i alla fall.

Åsa Torstensson går på och säger att det var ett problem med trädsäkringen. Jag vet att Åsa Torstensson har suttit några år i det utskott som jag sitter i nu. Under stormen Per hade väl kraftbolagen också ett problem med trädsäkringen. Det kan ju inte bara vara den socialdemokratiska regeringens fel att just detta inte har fungerat. Kan vi inte i stället vara överens om att det finns en lång rad underhållsproblem inom bland annat järnvägen och om att dessa har uppstått under flera år? Och vi har inte, vare sig Åsa Torstensson eller någon annan, haft särskilt mycket debatt om detta, utan debatten har kommit de senaste två, tre, fyra, fem åren. Några har härjat lite längre, men det här är faktiskt en fråga som har kommit på tapeten nu.

Slutligen vill jag säga att det ska bli mycket intressant att se budgeten. Jag kommer att kasta mig över den direkt och se hur mycket man har prioriterat om.

Anf. 43 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Tack för en inspirerande debatt om järnvägens situation i ett nuläge!

Vi befinner oss i ett Sverige där det går väldigt bra för företagen, där människor har jobb att åka till och jobb att gå till. Det innebär att det får mycket tydliga konsekvenser för den infrastruktur som ska nyttjas för att

det ska vara smidigt. Det är just nu som vi också kan identifiera de brister som påverkar människor och företag i deras vardag. Det är brister som blir så uppenbara i en situation där det är högtryck. Rör inte människor på sig och har de inte jobb har man heller ingen uppfattning om vilka brister som finns. Nu är det så uppenbart. Det är alltså underhållet som det är brister i. Det är nu vi kan åtgärda det.

Stora infrastrukturprojekt tar väldigt lång tid att både planera och genomföra. Och när det gäller att prata om nya spår och att ha fokus på det ser vi tio år framför oss. Men det är i ett nuläge som människor känner frustration. Det är därför som den här regeringen redan innevarande år har gjort omprioriteringar när det gäller både det allmänna underhållet och specifikt storstadsområdet kring Stockholm. Det handlar just om att återta och skapa bättre förutsättningar för en smidigare vardag.

Men det som är intressant är att vi nu också ser möjligheter för järnvägen att få en tydlig roll i en stor region och en regionförstoring där människor kan bo på ett ställe och verka på ett ställe. Det tycker jag är en stimulerande samhällsförändring.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2006/07:688 om landansluten el för fartyg i hamn

Anf. 44 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Nu börjar det bli rättvist här.

Carina Ohlsson har frågat miljöminister Andreas Carlgren om han är beredd att fortsätta arbetet för en bättre miljö och hälsa i våra hamnstäder genom dels satsningen på skattebefrielse för landansluten el för fartyg i hamn, dels att nationellt och inom IMO driva frågan om miljöindexering av fartyg.

Arbetsfördelningen inom regeringen är sådan att det blir jag som svarar på frågorna. I de delar som rör skattefrågor har jag samrått med finansministern.

Båda de förslag som Carina Ohlsson tar upp ingår i slutsatserna från Nordsjöländernas ministermöte i Göteborg i maj förra året med Sverige som värd. Konferensen gav upphov till en rad åtaganden inom bland annat sjöfart, och Nordsjöländerna driver nu dessa vidare i olika forum.

Skattebefrielse för landansluten el för fartyg i hamn är ursprungligen ett förslag från Göteborgs Hamn och rederiet Stena Line. Göteborgs Hamn tilldelades för några år sedan EU:s miljöutmärkelse Clean Marine Award just för sina insatser för att öka användningen av landansluten el för fartyg i hamnar.

Jag tycker att förslaget är intressant, inte minst eftersom en av grundbultarna i regeringens näringspolitik är att företagande och miljöteknik ska gå hand i hand för att skapa fler jobb i fler och växande företag i ett grönare Sverige.

Landansluten el till fartyg är en fråga som regeringen vill gå vidare med. I oktober förra året föreslog Sverige genom Sjöfartsverket att IMO tar fram bindande regler som underlättar för möjligheten att utnyttja landansluten el. Det här är ett åtagande från Nordsjökonferensen som

Sverige drivit vidare. En grundförutsättning för sådan anslutning är att fartyg världen över ska kunna anslutas med standardiserad utrustning. Det gäller både när svenska fartyg ansluter sig i annat land och när utländska fartyg ansluter sig i svenska hamnar. Det svenska förslaget fick stöd av IMO:s miljökommitté, och en del tekniska frågeställningar kommer nu att klaras ut. Jag kommer att se till att Sverige fortsätter att driva denna fråga.

Beträffande skattelättnader kan jag ännu inte gå in på hur regeringen tänker gå vidare. Jag vill dock påminna om EU:s roll i det hela. En skattebefrielse kan kräva stöd från kommissionen och att alla medlemsstater enhälligt beslutar att den kan accepteras.

Förslaget om miljöindexering, *clean ship*, drivs vidare i olika internationella forum under ledning av de båda länder som tagit fram förslaget, nämligen Norge och Nederländerna. Sverige följer sitt åtagande från Göteborg och stöder förslaget. Mitt svar på Carina Ohlssons fråga är med andra ord att jag inte kommer att ändra på denna handlingslinje. Sverige kommer att fortsätta att – tillsammans med övriga Nordsjöländer – driva frågan om miljöindexering.

Givetvis kommer den svenska regeringen precis som andra Nordsjöregeringar att föra stafettpinnen vidare för en bättre miljö på våra hav, längs våra kuster och i våra hamnstäder. Det gäller inte bara Nordsjö-samarbetet utan det är också något som vi driver i IMO, EU, Helcom och i mina bilaterala kontakter med kolleger världen över. Sjöfarten är en global näringsgren och miljöproblemen känner inga gränser.

Anf. 45 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! Jag vill även här tacka för svaret från statsrådet Torstensson. Precis som statsrådet sade har vi nu lite grann återställt ordningen. Egentligen var interpellationen ställd till miljöministern, men nu fick statsrådet i stället överta interpellationen. Det är alltså tvärtom mot hur det var tidigare.

Jag är glad över svaret men inte helt nöjd. Jag tycker att det målas upp svårigheter här när det gäller till exempel de skattelättnader som jag tycker skulle vara bra både för miljöns skull globalt och för dem som lever nära inpå hamnen. För deras del kan det vara ett folkhälsoproblem. Jag tycker att det är en stor försiktighet när statsrådet säger: "Beträffande skattelättnader så kan jag ännu inte gå in på hur regeringen tänker gå vidare." Hon påminner också om EU:s roll i det hela. Hon säger även att en skattebefrielse kan kräva stöd från kommissionen och så vidare.

Vi har sett ganska många förslag på skattesänkningar under det senaste året där man inte har haft denna försiktiga hållning från regeringen. Men här är det fråga om en ganska liten skattesänkning som skulle främja befolkningen på ett hälsomässigt sätt. Då vill man ha både hängslan och livrem. Men skulle statsrådet inte kunna säga att detta är ett jättebra förslag som hon verkligen ska strida för och ta upp inom EU och att man från svenskt håll ska försöka gå före och driva inom EU att man ska ha denna landanslutna el?

Vi har tidigare i dag kunnat höra att det är väldigt bra att man för fram saker som kan komma näringslivet till del. Och här är det faktiskt fråga om ett förslag som kommer från näringslivet att det skulle vara bra om man från svensk sida skulle kunna gå före.

Tidigare i dag träffade vi i utskottet riksdagsledamöter från Finland. De tyckte också att vi skulle jobba mycket tillsammans när det gäller havsmiljöfrågorna. Och detta skulle kunna vara ett sådant förslag som man skulle kunna jobba med i de nordiska länderna men också inom EU. Man skulle kunna säga att det är klart att man ska göra det eftersom det är ganska enkelt för att komma till rätta med en del av de problem som ändå förekommer. Man skulle också kunna slå sig för bröstet i internationella sammanhang.

Vi i utskottet var i Kina häromveckan. Vi besökte några riktigt stora hamnstäder – Shanghai och Hongkong – där man verkligen har oerhört stora problem med folkhälsan beroende på den dåliga luften i städerna som naturligtvis inte bara beror på sjöfarten. Men vi kunde se staplar på hur mycket utsläpp som faktiskt kommer från sjöfarten. Dessa utsläpp utgör också en större och större andel i Sverige beroende på att vi inom industrin och inom andra delar av trafiksektorn förbättrar bränslet väldigt mycket. Då kommer sjöfarten att utgöra en mycket större andel i detta sammanhang även om vi tycker att det är miljömässigt bra med sjöfartstransporter, men då måste vi också följa upp detta så att bränslet är bra. Vi måste också göra så mycket som möjligt åt situationen i våra hamnstäder.

Jag tycker därför att det skulle kunna vara lite mer action i detta svar och att man också verkligen tar till sig dessa förslag som kom i maj förra året.

Anf. 46 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! För två veckor sedan hade jag och statsrådet Torstensson möjlighet att diskutera en annan fråga, nämligen föroreningar i luften. Det var en intressant diskussion. Jag noterade att Sveriges största nyhetsprogram i tv bara två dagar senare hade lyckan att kunna avslöja exakt samma sak som statsrådet och jag hade diskuterat. Det kom som ett stort avslöjande. Men det är bra att det först tas upp här i kammaren och sedan i tv. Det är en mycket intressant ordning.

När det gäller frågan om landansluten el för fartyg i hamn väckte jag faktiskt en fråga till dåvarande miljöminister Lena Sommestad och fick den 7 juli förra året ett svar av dåvarande finansminister Pär Nuder. Det var exakt samma fråga som Carina Ohlsson nu har väckt. Med anledning av konferensen i Göteborg då Pär Nuder och Lena Sommestad skrev en stor artikel i Göteborgs-Posten om just detta meddelade Pär Nuder mig i ett skriftligt svar på fråga 2005/06:1900 att ett förslag i frågan bereds i Regeringskansliet.

Jag vill gärna fråga statsrådet om man efter regeringsskiftet har sett några spår av denna beredning. Under den förra regeringens tid kunde man i alla fall inte se något annat spår än artikeln i Göteborgs-Posten.

Jag noterar att Carina Ohlsson i sin fråga inte nämner Stockholms Hamnar. Det är därför som jag går upp i denna debatt. Stockholms Hamnar har nämligen under mycket lång tid drivit ett mycket framgångsrikt miljöarbete. Utsläppen av svaveloxider har minskat med 60 procent och kväveoxider med 40 procent sedan 1995 trots att linjetrafiken har ökat.

Men frågan är naturligtvis den som Carina Ohlsson väcker här, nämligen hur vi hanterar fartyg som ligger vid kaj. Vad man måste veta är att det finns två olika sorters maskiner på sådana här fartyg – de som driver

fartyget framåt och de som genererar ström. De maskiner som genererar ström använder för närvarande egentligen endast diesel och tjockolja i hamn. Det är klart att det är en mycket viktig miljöåtgärd att få bort detta.

Stockholms Hamnar använder stimulanser för att minska utsläppen av svavel- och kväveoxider. Ungefär 4 procent av Stockholms Hamnars vinst går direkt till att påverka avgifterna när man ligger i hamn. Grunden är att det är väldigt angeläget med stimulanser om vi ska få bort körning av generatorer med diesel och tjockolja i hamn.

Jag vill fråga statsrådet hur hon ser på detta, eftersom det är så många fartyg – i Stockholm ungefär 10 000 anlöp och ungefär 35 stora kryssningsfartyg – som dessvärre fortfarande kör på tjockolja och diesel när de ligger i hamn. Detta är inte bra.

Anf. 47 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Precis som Carina Ohlsson kom in på har sjöfarten också en hemläxa att göra för att minska sina miljöutsläpp. Jag vill bara återkomma till den direkta frågan om landansluten el. Jag konstaterar att det är en fråga som berör flera olika departement. Även om det övergripande ansvaret för att minska sjöfartens miljöpåverkan ligger på Näringsdepartementet är det en mix med Miljödepartementet och även Finansdepartementet, precis som Gunnar Andrén säger. Det pågår arbete på Finansdepartementet efter de slutsatser man antog på Nordsjökonferensen att gå vidare och titta närmare på skattelättnader för landansluten el. Eftersom jag inte sitter på Finansdepartementet kan jag inte svara på den direkta frågan om förarbetet har satt några spår, men det är det arbete som jag kan hänvisa till.

Precis som Carina och Gunnar kom in på tror även jag att det är viktigt att se att det finns olika angreppssätt. Nordsjökonferensens slutsatser är viktiga och hade en tydlig inriktning mot den landanslutna elen som Carina ställer frågan om, men det finns även andra områden som tydligt inkluderar sjöfarten eller har sjöfarten som fokus. Vi har Helcoms aktionsplan för Östersjön som ska antas av miljöministrarna om bara någon månad eller några månader.

Förutom direkta effekter av frågor som specifikt lyfts i samband med Nordsjökonferensen eller Helcom pågår ett arbete som jag direkt är inblandad i och som är en variant på miljö- och säkerhetsklassning. När det gäller hamnstadskontroller av utländska fartyg har Sverige varit en tydlig pådrivare för att ändra reglerna. Detta blir ett tryck som också styr kvaliteten på fartygen. I dag ska 25 procent av alla fartyg som besöker ett EU-land under ett år kontrolleras. Det nya systemet innebär att kvalitetssjöfart och lågrisksjöfart belönas genom färre kontroller, så sällan som var 36:e månad. Högrisksfartygen ska däremot kontrolleras betydligt oftare. Det är ett mycket tydligt styrinstrument som finns parallellt med de direkta åtgärderna i hamnarna.

Det är alltså viktigt med ett flertal åtgärder. Det handlar om frivillighet från redarnas sida. Det kan vi se när det gäller nybyggnation av fartyg med nya katalysatorer som tydligt minskar luftföroreningar. Det handlar om lågsvavligt bränsle, och det handlar också om att varuägarna kan styra. Detta blir jag tydligt uppmärksam på av den del av näringslivet som använder sjöfarten som transportmedel.

De ekonomiska styrmedlen är alltså en tredje möjlighet där vi ser över om det går att gå vidare med handel med utsläppsrätter för svavel- och kväveoxider.

Prot. 2006/07:135
6 september

Svar på
interpellationer

Anf. 48 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! Precis som statsrådet säger finns det olika sätt att angripa frågan rent tekniskt. Man ska naturligtvis använda sig av olika sätt för att få ned utsläppen, både morötter, piskor och uppmuntran och så vidare. Om man har haft konferenser, till exempel som Nordsjökonferensen förra året, och där kommit överens om att detta är ett styrinstrument som vi skulle kunna använda är det också viktigt att man tar förslag från olika ställen för att hitta framkomliga vägar. Varje sak man gör för att förbättra luftmiljön i det här fallet är ju bra för dem det kommer att beröra.

I min problemformulering lyfte jag inte fram just Stockholms Hamnar, där det är lite sämre. Helsingborg står med, och där lyfte jag inte fram det goda man har gjort. Det handlar om att kommunen ställer hårdare krav på bättre bränslen för färjorna och på att de inte får släppa ut så mycket. Detta har funnits vara möjligt även om man har fått strida länge för det.

Därför gäller det att också från regeringens sida ta fram så många olika metoder som möjligt och blanda och ge. Vi i oppositionen bjuder gärna på goda förslag som vi har fått fram och också börjat utreda. Det vore jättebra om regeringen tog upp stafettpippen och använde sig av dessa förslag.

Jag förklarade inte vad landansluten el betyder, men precis som Gunnar Andrén sade handlar det om att fartyg som ligger i hamn använder sig av hjälpmotorer. De släpper naturligtvis också ut avgaser, och det är inte alltid som bränslet till hjälpmotorerna är så bra. Om man i stället använder el kan man slippa dessa utsläpp.

Man skulle också kunna använda sig av miljöindexeringar så att de som köper transporter har möjlighet att faktiskt välja miljömässigt bra transporter, det man kallar för *clean ship*. Det är en morot, och vi behöver välja ut bra morötter.

Det finns fler exempel på detta, till exempel en utredning som ligger på Näringsdepartementet eller Miljödepartementet och som handlar om utsläppshandel med svavel- och kväveoxider. Där har näringslivet varit med, och man ställer sig faktiskt positiv till att ha en form av utsläppshandel. Man vill från svenskt och kanske nordiskt håll testa om det är möjligt och om det är möjligt i ett EU-perspektiv.

Det finns alltså ganska många förslag som man skulle kunna försöka genomföra. Jag tror också att det är möjligt att föra fram dessa förslag i de olika hamnstäderna och kanske också komma en bit framåt globalt om man visar att så här har vi gjort, och kan inte ni också ta upp bollen för att faktiskt förbättra luftmiljön avsevärt.

Anf. 49 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag tror att miljöcertifiering av hamnar är väldigt viktigt. Det gläder mig att den hamn som ligger mig närmast är väl certifierad. Det är nog på det sätt som statsrådet antyder, att många spår saknas i Sverige både rent fysiskt och i departementen av saker som sagts skulle göras men som inte har blivit gjorda.

Göteborg är ju vår viktigaste hamn. Därom råder inget tvivel. Den har en otrolig betydelse för vårt näringsliv och för vårt välförhållande. Det gäller verkligen att se till att vi gynnar Göteborgs hamn på alla de sätt.

Icke desto mindre är det på det sättet att Östersjöfarten håller på att öka väldigt kraftigt när det gäller både passagerar- och godstransporter. Vi har med ett engelskt uttryck all-time-high här i Stockholm när det gäller containertrafik. Det är en ökning från 2006 med 25 procent, vilket är ett antal containrar som också ska transporteras på väg.

I fråga om vad man ska göra gäller det att anpassa liggetid till avgifterna, energibehovet, svavelkoncentrationen i bunkerolja – det är väldigt viktigt – och avgasreningen så att man inte kopplar bort de katalysatorer som man kanske har och kör på högsavlig olja. Man ska ha avgasrening, elanslutning och så vidare.

Jag menar att om vi ska lyckas med detta, och det tror jag att vi alla här är totalt eniga om och dessutom har stor uppslutning av hela svenska folket, måste vi se till att få mycket mer samarbete med andra länder och andra länders hamnar runt Östersjön. Vi kan inte göra något enskilt här som inte andra länder är med på. Här tror jag att de olika Östersjöinitiativen spelar en fantastisk roll för att få bättre miljö i Sverige och i andra länder. Miljöfrågorna är dessvärre gränsöverskridande.

Anf. 50 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Vi kan väl vara överens om att fartyg där höga miljöambitioner råder också ska premieras. Syftet är att ha en politik som driver bort undermåliga fartyg från marknaden. Det är därför jag tror att det som Gunnar Andrén avslutningsvis lyfte fram i sitt anförande är så viktigt, att ständigt jobba med sjöfartsfrågor i EU och med ett mycket tydligt globalt perspektiv. Det är en mycket global bransch.

Jag vill återkomma till rapporten som handlar om möjligheten att med ekonomiska styrmedel hitta miljöpremieringar riktade till sjöfarten. Den rapport som Sjöfartsverket har levererat vad gäller handel med utsläppsrättigheter för svavel och kväveoxider är, som jag tidigare sade, nu ute på remiss. Den ska komma tillbaka till regeringen under oktober månad. Med den som underlag ser jag möjligheter att kunna gå vidare för att hitta just en ekonomisk styrning för att förbättra luften i hamnar och till sjöss.

För övrigt ser jag över hela den sjöfartspolitik som vi bedriver för att kunna identifiera och till stor del klargöra många av de frågor som Carina har lyft fram här i dag. Vad är det för specifika problem som finns i dag inom sjöfartsnäringen som vi ska ta oss an och tillsammans med näringen ha tydligare fokus på? Det arbetet kommer jag så småningom att tydligare lyfta fram.

Men jag tror att det också är viktigt att se sjöfartens roll i förhållande till den diskussion vi hade tidigare om järnvägens roll i de klimat- och miljöutmaningar vi har. Sjöfarten har, precis som sades inledningsvis, också en utmaning att anta för att bli en ännu bättre och tydligare miljöprofil. Där finns det också mycket att göra.

Jag ser, som sagt var, positivt på den debatt vi har haft. Den tror jag också har en koppling till ett tydligare arbete med Östersjön och de ministrar och regeringar som finns runt Östersjön. Det är därför som Sve-

Anf. 51 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! Sjöfartsfrågorna är på många sätt globala, dels att själva fartygen rör sig mellan olika länder, dels också att vi har de internationella överenskommelserna. Men det är ändå viktigt att göra så mycket som man bara kan nationellt.

Då tänker jag på den retorik- och argumentationsteknik som jag hörde i det förra inlägget, när det klagades på den förra regeringen. Precis på samma sätt kan ju andra säga om inte vi i Sverige gör det vi kan själva först och beslutar till exempel om skattebefrielse för landansluten el. Jag vill hävda, och tror, att man faktiskt kan göra det. I alla fall behöver man testa om man kan göra det. Det är först när man har de försöken med sig som det blir mycket enklare att argumentera, för då har man gjort allt som man har kunnat få till stånd och har också ett rent bord.

Statsrådet kanske kan hålla med om att jag hade lite att förklara i den förra interpellationsdebatten. Det kan vara svårare att allt inte har varit frid och fröjd och att man inte har alla korten på bordet. Men har man gjort allt man har kunnat är det lättare att förhandla. Det är därför som jag tror att det är väldigt viktigt att man tar de nationella besluten och då också kan tala om det och visa de goda exemplen för andra aktörer.

Vi fick väldigt dåliga exempel när vi var i Kina. De berättade att man har olika tankar. När man kommer ganska långt utanför hamnen går man över till riktigt dålig olja och sedan går man in i hamn. Befolkningen där blir starkt påverkad av detta. Det gäller alltså att ta till riktigt kraftiga tag även nationellt när det gäller miljöfrågorna.

Anf. 52 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Det jag beskrev är i precis samma riktning som Carina efterfrågar, nämligen att det görs på en nationell arena och i ett internationellt sammanhang eftersom sjöfarten är så internationell och har en så uppenbar internationell konkurrens. Det här återkopplar till den direkta fråga Carina Ohlsson avslutade med, nämligen det som har att göra med skattebefrielse och lättnader som rör den direkta landanslutna elen. Det svar jag gav tidigare är att ett arbete pågår i Finansdepartementet.

Jag har i debatten försökt att vidga detta och visa på vikten av att vi har fokus på flera områden, i syfte att stärka miljöpolitiken vad gäller sjöfartssidan, därtill med tydligare fokus på Östersjön där vi har kunnat identifiera akuta åtgärder som måste vidtas. Sjöfartens roll är naturligtvis en del i att minimera miljöriskerna och riskerna för miljökatastrofer i Östersjöområdet. Det här visar vikten på ett samlat arbete.

Det vidtas ett antal nationella åtgärder och initiativ genomförs, som jag har redogjort för. Vi ska ytterligare ha i åtanke att det också pågår en ständig miljöteknikutveckling. Vi måste bejaka denna och se på hur innovationer kan vara en hävstång i att skapa bättre miljöåtgärder i syfte att stärka näringslivet och få tydligare konkurrenskraft gentemot andra delar av världen. Det är viktigt för sjöfartens roll framöver.

Tack för den här debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

Svar på
interpellationer

Anf. 53 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Tomas Eneroth har frågat skolminister Jan Björklund om han har tagit ställning till om ett införande av vårdnadsbidrag påverkar förutsättningarna för barn med utländsk bakgrund att lära sig svenska språket.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Regeringen vill utveckla och modernisera den svenska familjepolitiken. Införandet av ett frivilligt kommunalt finansierat vårdnadsbidrag är en del i regeringens familjepolitiska reform och en reform som efterfrågas av många föräldrar i Sverige i dag. Vårdnadsbidraget ska ge föräldrarna möjlighet att välja mellan att ta hand om sitt barn i hemmet från det att barnet fyllt ett år till det att det fyller tre år, eller ha annan barnomsorg.

Vidare anser jag att vårdnadsbidraget i huvudsak bör ses ur ett barnperspektiv. Utgångspunkten för vårdnadsbidraget är att det är barnets behov och barnets bästa som styr vilka val en familj gör. Familjen är också den gemenskap där vår trygghet och känsla av sammanhang grundläggs. En modern familjepolitik måste utgå från att familjer är olika, har olika önskemål och behov. Det är särskilt viktigt att se att barnen är individer och har olika behov. Föräldrarna är de som har huvudansvaret för barnets välbefinnande och ska, utifrån familjens livssituation och barnets behov, se till barnets bästa. Föräldrarna är också de som känner sina barn bäst, och statens roll i sammanhanget är att stödja föräldrarna i deras val.

En av regeringens mest prioriterade frågor är att sätta fokus på jobben och minska utanförskapet. Barnfamiljernas inkomster kommer i huvudsak från förvärvsarbete, och därför är sysselsättning, utbildning och jämställdhet viktiga frågor kopplade till familjepolitiken. När det gäller frågan om föräldrarnas valfrihet och barns integration i det svenska samhället är jag övertygad om att det är föräldrarna som vet vad som är bäst för just deras barn, oavsett om föräldrarna kommer från Sverige eller något annat land. Jag tror också att föräldrar med utländsk bakgrund, precis som svenska föräldrar, kan göra bedömningen att människors möjlighet till god välfärd, frihet och integration i det svenska samhället bygger på förutsättningen att kunna försörja sig själv.

Regeringen har även för avsikt att genomföra andra reformer på det familjepolitiska området. Föräldrar som helt eller delvis väljer att inte utnyttja vårdnadsbidraget ska också få ökad valfrihet. Detta ska ske genom att öka mångfalden i barnomsorgen och därmed ge föräldrar möjlighet att ordna den barnomsorg som passar dem och deras barn. Inom ramen för den familjepolitiska reformen har regeringen också för avsikt att införa allmän förskola från tre år och en jämställdhetsbonus.

För att skingra orosmoln om att vårdnadsbidraget skulle utgöra ett hot mot kvaliteten i barnomsorgen vill jag betona att även i fortsättningen kvarstår kommunernas skyldighet att erbjuda förskoleverksamhet av god kvalitet. Det är också viktigt att ytterligare fördjupa kvaliteten i den verksamheten. Därför vill regeringen särskilt satsa på att öka kvaliteten i den.

Slutligen vill jag också framhålla att jag och regeringen ser det som mycket viktigt att alla barn som har behov av en förskoleplats i förskoleverksamheten också får det.

Prot. 2006/07:135
6 september

Anf. 54 TOMAS ENEROTH (s):

Fru talman! Tack statsrådet för svaret. Jag ställde frågan till Björklund och nu blev det Hägglund. Men lund som lund. Det duger väl bra.

I inledningen talades det om att regeringen vill modernisera familjepolitiken. Nu är det så att hela världen går i motsatt riktning och avskaffar vårdnadsbidrag och inför föräldraförsäkring och förskola därför att man ser att det leder till både bättre uppväxtvillkor för barnen men dessutom att kvinnor får egna självständiga liv och möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden. Det är ingen modernisering av familjepolitiken utan det är att gå tillbaka till 60-talet. Det beklagar jag.

Jag noterar att det är ett försenat vårdnadsbidrag. Det träder inte i kraft den 1 januari, som statsrådet hade tänkt sig, utan det blir senare. Med tanke på att det var en regering som gick till val på arbetslinjen, blir det lite underligt när man nu inför ett bidrag för att människor inte ska arbeta. Signalen är tydlig från regeringen: Alla övriga ska ut och arbeta. Svårt sjuka eller handikappade hotas med sänkta ersättningar eller tidsgränser i sjukförsäkringen. Unga kvinnor ska uppmanas att stanna hemma från arbetsmarknaden för 3 000 kronor i månaden. Man skulle kunna kalla det en selektiv arbetslinje.

Nu finns det naturligtvis många olika argument mot ett vårdnadsbidrag, men jag tänker koncentrera mig på en sak, nämligen rätten till ett språk. Den norska erfarenheten av *kontantstøtte*, där 96 procent av dem som tog vårdnadsbidraget var kvinnor, knappast några ensamstående, visar att det framför allt var kvinnor i miljonprogramsområden med utländsk bakgrund som tog *kontantstøtte*. Det som hände var att de fick betalt för att ta sina barn ur förskolan.

För de barn i Sverige där vi har satsat extra pengar för att de ska komma in i förskolan tidigt och få rätten till svenska språket blir effekten av ett vårdnadsbidrag, *kontantstøtte*, att de tas ur förskolan och att de hamnar i miljöer med sitt eget hemspråk och inte får rätten till svenska språket.

I ett läge när vi har haft en valrörelse som har talat om utanförskap och dålig integrationspolitik, att svenska språket är avgörande för uppväxtvillkor och livschanser, blir det underligt att vi nu har en regering som driver fram en reform som i detta avseende förnekar och minskar barnens rätt till svenska språket.

Finns det inte en uppenbar risk att barns rätt till svenska språket sätts på undantag? Om man kombinerar ett införande av vårdnadsbidraget med den lagstiftning som också den majoritet vi nu har i riksdagen har drivit fram, det vill säga rätten för enskilda förskolor att bedriva sin verksamhet utan att följa läroplanen, har vi i Sverige i dag ett läge där barn inte förrän vid sex års ålder, i förskoleklass, kan få rätten till det svenska språket. Det finns inget som reglerar eller utgör en skyldighet för de privata förskolorna att bedriva sin verksamhet på svenska. Med ett vårdnadsbidrag och med privata förskolor kan vi ha en utveckling där barn i segregerade områden inte möter svenska språket förrän vid sex års ålder.

Svar på
interpellationer

Nästan alla förstår – uppenbarligen inte regeringen – att det knappast kan vara bra för barns rätt till det svenska språket. Det kan knappast vara bra för möjligheterna till integration och till förståelse mellan olika kulturer och möjligheten att smälta in i det svenska samhället.

Hur ska barn få rätt till svenska språket när regeringen i valfrihetens och marknadens namn låter vårdnadsbidrag och privata förskolor erbjuda barnen en uppväxt helt utan rätten till det svenska språket? Ser inte statsrådet den uppenbara risken? Har inte regeringen och vi som politiker ett ansvar att se till att barn får rätten till svenska språket?

Anf. 55 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Låt oss börja lite allmänt, som interpellanten gör, när det gäller synen på familjepolitiken. Vi har uppenbarligen lite olika utgångspunkter som tycks, för mig, bottna i en uppfattning om vem som begriper bäst och vem som bör ha beslutanderätten. Jag tilltror enskilda människor och familjer en möjlighet att fatta rationella beslut utifrån sina egna förutsättningar och själva avgöra vad som är bäst. Mot det står föreställningen att någon annan vet bättre och bör styra och ställa med människors liv. Det är ett synsätt som jag har lite svårare för än interpellanten.

En annan fråga som tas upp är arbetslinjen. Det är alldeles riktigt att det är kanske den mest centrala uppgiften för den här regeringen att återupprätta möjligheten till att försörja sig själv. Vi har haft en lång tid när alltför många människor har stått vid sidan om arbetsmarknaden, och vi har nu en glädjande utveckling som gör att fler människor kommer i arbete. Vi gör vårt yttersta för att den utvecklingen ska accelerera och hålla i sig. Detta innebär inte att varje person ska arbeta mer vid varje tidpunkt. Om man vill ägna mer tid åt barnen ser vi gärna den möjligheten, genom att vara hemma ytterligare någon månad efter det att föräldraförsäkringen har gått ut eller genom att till exempel gå ned lite grann i arbetstid för att tillbringa mer tid tillsammans med barnen.

När det gäller de norska erfarenheterna är det alldeles korrekt som Tomas Eneroth nämner att det går att konstatera att invandrarfamiljer i högre utsträckning än norska familjer valda att utnyttja vårdnadsbidraget, *kontantstøtte*.

Det säger faktiskt ingenting. Man får skilja på barnens språkutveckling och förskolans kvalitet. I Norge har de främst tittat på vem som brukar *kontantstøtte* och effekten på arbetstid. Det andra vet vi ganska lite om utifrån de norska erfarenheterna.

I Sverige avser vi att föreslå ett vårdnadsbidrag, och den möjligheten finns upp tills barnet är i treårsåldern. Vi har också, som Tomas Eneroth vet, planer på förstärkningar av förskolan och förbättringar där när det gäller att skapa möjligheter för en förskola för barn från tre års ålder, med större kvaliteter när det gäller inte minst det pedagogiska innehållet.

Jag delar Tomas Eneroths uppfattning att språket är nyckeln till att komma in i det svenska samhället, till att få tillgång till det utbud som finns av arbetstillfällen senare i livet. De tidiga åren är av stor betydelse.

Men språket är inte allting, utan det handlar också om att få en trygg uppväxt där man får en möjlighet att utvecklas på bästa möjliga sätt. Om man ska hårdra Tomas Eneroths resonemang kunde man naturligtvis tänka sig en ordning där staten bestämmer att det bästa är att föräldrar över huvud taget inte har särskilt mycket kontakt med barnen, om de

råkar komma från en annan kultur med en annan språkbakgrund. Nu tror jag inte att Tomas Eneroth efterfrågar ett sådant samhälle.

Det handlar om en avvägning mellan olika intressen. Det handlar om att ge barnen största möjliga trygghet i starten, bästa möjliga förutsättningar att möta livet senare. Jag tilltror föräldrar en möjlighet att fatta valen när det gäller barnomsorg, och jag anser att frågan om språket är en väldigt viktig fråga, som vi kommer att följa noggrant.

Anf. 56 TOMAS ENEROTH (s):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret. Det är glädjande att statsrådet delar min uppfattning om språkets betydelse. Då blir en naturlig följdfråga: Är det rimligt att vi har en ordning numera i Sverige, där vårdnadsbidraget också införs, där det kan ta sex år innan barnen får rätt till det svenska språket? Är det rimligt att vi har en sådan ordning där man faktiskt kan leva och växa upp i det här landet och inte få det som är barns rättigheter? Det är det vi talar om. Vi talar ofta om att vi ska ha barnperspektiv, men i denna fråga är det så att regeringen låter andras intressen gå före.

Jag tycker att vi har ett gemensamt ansvar för att se till att barn får rätten till språket. Därför tycker jag inte att det är rimligt att det ska ta sex år innan de får rätten till det svenska språket.

Enligt de norska erfarenheterna är det uppenbarligen så att det inte bara är fler som använder sig av ett vårdnadsbidrag och att föräldrarna får betalt för att ta sina barn från förskolan. Det är också så att de invandrarkvinnor som bor i Norge i princip blir uppmanade att hellre ta ett vårdnadsbidrag eftersom det är brist på förskolor. Man bygger inte ut förskolorna. När den norska regeringen nu ska avskaffa vårdnadsbidraget, vilket man är överens om i parlamentet, tar det tid därför att man har demonterat förskolan under en lång tid.

Statsrådet nämner i sitt svar att införandet av vårdnadsbidraget inte påverkar kvaliteten i förskolan. Återigen är erfarenheterna från Norge väldigt tydliga – försämrad kvalitet och försämrad tillgänglighet men också det faktum att regeringen inte lägger hela finansieringsansvaret på kommunerna. Våra beräkningar visar tydligt vilka kostnader som uppstår i kommunerna redan innan några barn tagits ur förskolan. Ta Botkyrka: 3 400 barn i ett-tre års ålder, över 1 000 är inte inskrivna i barnomsorgen. Därmed kan man säga att de eller deras föräldrar har rätt till vårdnadsbidrag. Det är 30 miljoner kronor bara i Botkyrka utan att något barn har lämnat förskolan. Därtill kommer minskade skatteintäkter när människor lämnar arbetsmarknaden för att till exempel ta ett vårdnadsbidrag.

Jag tycker att Göran Hägglunds partikamrat Chatrine Pålsson Ahlgren var väldigt tydlig i DN. Hon sade att den här reformen kommer att finansieras genom att man minskar på resurserna till förskolan. Exakt så sade hon inte, men andemeningen var väldigt tydlig. Den kommer att finansiera sig själv. Att finansiera sig själv innebär att pengarna ska tas någonstans ifrån. Det är minskade resurser till förskolan. Kommunförbundet bekräftade också detta när det kommenterade förslaget.

Med tanke på att Jan Björklund, skolministern, inte fick gehör för sina önskemål om att man ska skjuta till mer resurser till förskolan kommer det att ta lång tid innan de pengarna kommer enligt den presskonferens jag bevitnade. Då är det uppenbart att vårdnadsbidraget kommer att

införas på bekostnad av förskolan. Därmed kommer också språkstödet till de barn som går i förskolan, de barn som kanske bäst behöver språkstödet, att minska.

Återigen: Kan statsrådet garantera att det inte blir försämrad kvalitet eller minskade resurser till förskolan? Framför allt: Är inte statsrådet ändå oroad över att vi kan få en utveckling i Sverige, med den integrationsdebatt vi haft under senare år, som innebär att barn inte får tillgång till svenska språket förrän vid sex års ålder? Är det inte så att vi som politiker, Göran Hägglund och jag, har ett gemensamt ansvar att se till att det blir möjligt för dessa barn? Annars är jag orolig för att vi får en bedrövlig utveckling framöver.

Vårdnadsbidraget är inte bara ett slag mot jämställdheten och kvinnors självständighet och mot arbetslinjen utan kan också bli någonting som innebär att barn inte får rätten till det svenska språket.

Anf. 57 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Ibland tänker jag på hövdingen i Asterix som går omkring och känner en oerhörd rädsla för att himlen ska ramla ned i huvudet på honom. Det här är en fråga som har ungefär samma kvalitet. Sannolikt kommer allt det värsta att inträffa om man genomför en reform som leder till att människor får ett större inflytande över valet av barnomsorg. Det är lite grann av det vi kan höra från Tomas Eneroth här och nu.

Är det rimligt, frågar Tomas Eneroth, att det ska gå sex år innan man får tillgång till svenska språket? Ja, den frågan får han nog formulera om och ställa till skolminister Björklund. När det gäller frågan om vårdnadsbidrag får man formulera om frågan: Är det rimligt att föräldrar får en möjlighet att själva styra över sin barnomsorg även om de kommer från andra länder eller kulturer? Mitt svar är: Ja, det är rimligt.

Är det rimligt, säger Tomas Eneroth, att människor får betalt för att ta sina barn ur förskolan? Det är visserligen ett skickligt pedagogiskt grepp. Men man kan fråga om väldigt mycket egentligen. Är det rimligt att vi betalar människor för att inte ha sina barn i barnomsorgen när det gäller föräldrappeningen? Ja, säger sannolikt Tomas Eneroth, det är rimligt. Det är rimligt fram till en viss magisk tidpunkt, och just vid den dag då föräldraförsäkringen har löpt ut inträffar det att himlen ramlar över huvudet på en, om man får stanna hemma ytterligare någon tid.

Det är ett resonemang som jag har lite svårt att förstå. Om människor, föräldrar, tror att det är det bästa för deras barn – och jag tror att föräldrarna känner sina barn bättre än jag som socialminister gör eller kommunalrådet i Ljungby, Jönköping eller Lycksele gör – kan de också fatta de bästa besluten.

Tomas Eneroth är orolig för förskolans utveckling. Regeringen avser att komma med förslag till förbättringar när det gäller förskolans verksamhet, bland annat genom att införa en allmän och avgiftsfri förskola från tre års ålder och stärka det pedagogiska inslaget i förskolan. De här åtgärderna kommer att införas år 2009 och förstärkas successivt. Jag tror att det är någonting som naturligtvis kommer att spela en stor roll för dem som väljer den kommunala förskolan. Vi vet att de allra flesta anser att det är det bästa för deras barn. En del vill stanna hemma något längre efter det att föräldraförsäkringen har löpt ut. Jag tycker att de ska kunna ha den möjligheten.

Vi vill förstärka och förbättra förskolan.

När det gäller kostnaderna för kommunerna har vi sett en del beräkningar som leder tankarna till att det skulle vara skyhöga kostnader. Vi delar inte den uppfattningen. De beräkningar som vi har gjort landar på helt andra och mycket låga nivåer. Tomas Eneroth vet också att det kommer att vara frivilligt för kommunerna att införa vårdnadsbidrag. Jag vill att många gör det, för att kunna tillmötesgå önskemål från småbarnsfamiljernas sida.

Tomas Eneroth ställer frågan om jag kan garantera att det inte blir en försämrad kvalitet i förskolan. Mitt svar är att vi, vad gäller den politik som vi härifrån svarar för, kan garantera det. Sedan är det kommunerna som utför arbetet, och där finns ganska starka riktlinjer.

Problemen på integrationens område ligger nog på ett annat plan, och vi bör möta dem genom att fler människor får möjlighet att försörja sig själva, Tomas Eneroth.

Anf. 58 TOMAS ENEROTH (s):

Fru talman! Det är möjligt att man kan återropa Majestix, hövdingen i Asterix, men det är nästan frestande att i stället dra paralleller till Trubadix, den kände trubaduren som sjunger likt Göran Högglund men som kanske inte uppskattas av alla som får lyssna till sångerna. Nåväl, när väl detta är sagt måste jag konstatera att vi har erfarenheter från Norge av vårdnadsbidrag, *kontantstøtte*. Det är mycket likt den modell som nu etableras i Sverige, och erfarenheterna förskräcker, inte minst när det gäller miljonprogramsområden och hur barn tas från förskolan.

Det är möjligt att det är retoriskt skickligt att säga att man betalar föräldrarna för att de ska ta sina barn ur förskolan, men det är faktiskt så verkligheten är. Ett villkor för att man ska få vårdnadsbidrag är just att barnet tas ur offentligfinansierad förskola.

För mig som under lång tid har arbetat politiskt med läroplaner för förskolan, med att införa allmän förskola och med att stärka förskolan känns det underligt att vi plötsligt har en regering som minskar betydelsen av förskolan och säger att det finns andra alternativ som är betydligt bättre. När det gäller de barn som kanske bäst behöver förskolan och som vi i Sverige har gjort extrainsatser för med gott resultat, inte minst i storstadsområdena, går man i motsatt riktning och inför ett vårdnadsbidrag som innebär att man faktiskt betalar för att barn ska tas ur förskolan.

När det gäller att rätten till svenska språket inte finns före sex års ålder hänvisar statsrådet Högglund till det andra statsrådet med efternamn på -lund. Jag får väl ta den interpellationsdebatten med Björklund när han har blivit ledare i Folkpartiet. Det blir väl lite arbetsamt för det partiet att försvara att man å ena sidan kräver ett språkest och å andra sidan nekar barn rätt till svenska språket.

Avslutningsvis: Det här är inte arbetslinjen. Det är långt från arbetslinjen. Det är ett bidrag för att man ska hålla sig borta från arbetsmarknaden. Det drabbar unga kvinnor som annars självständigt skulle kunna gå ut i arbetslivet. Det är en felaktig åtgärd, och det är en omodern politik.

Tack för debatten!

Anf. 59 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Tomas Eneroth talar om arbetslinjen. Vi hamnar ofta i målkonflikter i politiken. En del är saker för oss att avgöra, en del är saker som människor själva kan avgöra.

När det gäller barnens första år har vi valt att ha en generös och väl utbyggd föräldraförsäkring, som jag tror att både jag och Tomas Eneroth står bakom. Vi gör detta trots att det i någon mening är ett brott mot arbetslinjen. Vi gör det för att vi tror att barn mår väl av att kunna vara i kontakt med sina föräldrar och att föräldrar mår väl av att vara i kontakt med sina nykomna telningar. Det är klart att man kan föra ett motsvarande resonemang om vårdnadsbidraget.

För den som tror sig veta bäst och säger att det är okej att vara tillsammans med barnen fram till en viss tidpunkt men att det sedan är något annat som ska gälla blir det jag säger svårsmält. Jag säger att jag tycker att det är viktigt att man kan välja också efter att föräldraförsäkringen har gått ut. Det handlar inte om ett bidrag för att hålla människor borta från arbetsmarknaden. Det handlar om ett stöd för att kunna ge föräldrar möjlighet att ge sina barn största möjliga trygghet under de första åren. Barn är olika och föräldrarna känner sina barn bäst.

Den fråga som är grunden för den här interpellationen tycker jag är värd att resonera ytterligare om. Det gäller hur vi får människor med andra språk i vårt land att lära sig svenska. Jag tror som sagt att arbete, det vill säga att man får fotfäste på arbetsmarknaden, är nyckeln till svenska språket, som spelar en stor roll på andra områden. Det är bara att konstatera att vi sedan regeringsskiftet har sett en väldigt god utveckling. Jag ser framför mig att den kommer att fortsätta ytterligare ett tag. Jag är glad att regeringen bedriver en politik som förstärker den utvecklingen.

Överläggningen var därmed avslutad.

10 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2006/07:FPM117 Direktiv om försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) KOM(2007)361 till finansutskottet

11 § Hänvisning av ärende till utskott och beslut om förlängd motionstid

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2006/07:127 till justitieutskottet

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för denna proposition skulle förlängas till *onsdagen den 3 oktober*.

Anmäldes och bordlades
EU-dokument
KOM(2007)391 Vitbok om idrott

13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 31 augusti

2006/07:1598 Tvingat frivilligt återvändande

av *Bodil Ceballos* (mp)
till statsrådet Tobias Billström (m)

2006/07:1599 Nedläggning av Aktsams verksamhet i Hammarstrand

av *Gunnar Sandberg* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:1600 Statligt ansvar för nödhamn i Slite

av *Karin Svensson Smith* (mp)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:1601 Myndighetsstruktur i Östersund

av *Berit Andnor* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:1602 Sanktioner mot skolor med låg kvalitet

av *Mats Gerdau* (m)
till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:1603 Sänkta anslag till Exportrådet

av *Désirée Liljevall* (s)
till statsrådet Sten Tolgfors (m)

2006/07:1604 Minskad regelbörda för företagare

av *Margareta Cederfelt* (m)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:1605 Skulder för obetalda skolfoton

av *Jan Ertsborn* (fp)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:1606 Initiativ till översyn av utlänningslagstiftningen

av *Kalle Larsson* (v)
till statsrådet Tobias Billström (m)

2006/07:1607 Anslag till miljöbilar

av *Michael Hagberg* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:1608 Enhetlig definition av miljöbil

av *Michael Hagberg* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2006/07:1609 Lagförslag om könsneutrala äktenskap

av *Johan Löfstrand* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

den 3 september

2006/07:1610 Barnäktenskap

av *Solveig Hellquist* (fp)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:1611 Korrekt valutakurs för EU:s strukturfonder

av *Solveig Hellquist* (fp)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:1612 Bingohallar

av *Tomas Tobé* (m)
till finansminister Anders Borg (m)

den 5 september

2006/07:1613 Nedläggning av skattekontoren i Västerbotten

av *Maria Lundqvist-Brömster* (fp)
till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:1614 Naturgasledning utanför Skånes kust

av *Christer Nylander* (fp)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2006/07:1615 Högskolorna och universitetskanslerns uttalande

av *Lena Hallengren* (s)
till utbildningsminister Lars Leijonborg (fp)

2006/07:1616 Lagstiftning om åldersdiskriminering

av *Luciano Astudillo* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2006/07:1617 Vakhundar mot yttrandefriheten

av *Luciano Astudillo* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:1618 Tillgänglighet för funktionshindrade

av *Betty Malmberg* (m)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

den 6 september

2006/07:1619 Ny matsal till Amf 1 i Berga

av *Sylvia Lindgren* (s)
till försvarsminister Mikael Odenberg (m)

2006/07:1620 Monopol på fjärrvärmemarknaden

av *Staffan Appelros* (m)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:1621 Skyddet av yttrande- och tryckfriheten

av *Tobias Krantz* (fp)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:1622 Oljeprospektering utanför Västsaharas kust
av *Agneta Berliner* (fp)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

Prot. 2006/07:135
6 september

2006/07:1623 Accelererande antal övergrepp i Iran
av *Cecilia Wigström* i Göteborg (fp)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 september.

14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 30 augusti

2006/07:1563 Servering av alkohol
av *Göran Lindblad* (m)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

den 4 september

2006/07:1570 Ryska marinen i svensk ekonomisk zon
av *Carl B Hamilton* (fp)
till försvarsminister Mikael Odenberg (m)
2006/07:1571 Utredning om obligatorisk arbetslöshetsförsäkring
av *Josefin Brink* (v)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)
2006/07:1573 Allmännyta eller socialt boende
av *Johan Löfstrand* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

den 5 september

2006/07:1578 Konsumentvägledning och kommunerna
av *Britta Rådström* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

den 6 september

2006/07:1575 Marockanska ockupationsmyndigheters agerande på ockuperat område
av *Kalle Larsson* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

Prot. 2006/07:135
6 september

2006/07:1576 Nedläggning av skattekontor
av *Helene Petersson* i Stockaryd (s)
till finansminister Anders Borg (m)
2006/07:1577 Barentsrådet och svenska initiativ
av *Britta Rådström* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 18 september.

15 § Kammaren åtskildes kl. 16.25.

Förhandlingarna leddes av andre vice talmannen.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om uteblivna svar på interpellationer	1
3 § Svar på interpellation 2006/07:670 om hemlighetsmakeri i utnämningsspolitiken	2
Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd)	2
Anf. 2 BERIT ANDNOR (s)	3
Anf. 3 Statsrådet MATS ODELL (kd)	4
Anf. 4 BERIT ANDNOR (s)	5
Anf. 5 Statsrådet MATS ODELL (kd)	6
Anf. 6 BERIT ANDNOR (s)	7
Anf. 7 Statsrådet MATS ODELL (kd)	7
4 § Svar på interpellation 2006/07:685 om Stockholm som fortsatt finanscentrum i Norden	8
Anf. 8 Statsrådet MATS ODELL (kd)	8
Anf. 9 BÖRJE VESTLUND (s)	9
Anf. 10 Statsrådet MATS ODELL (kd)	10
Anf. 11 BÖRJE VESTLUND (s)	11
Anf. 12 Statsrådet MATS ODELL (kd)	11
Anf. 13 BÖRJE VESTLUND (s)	12
Anf. 14 Statsrådet MATS ODELL (kd)	13
5 § Svar på interpellation 2006/07:692 om bättre upplysning om säkert sex	13
Anf. 15 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	13
Anf. 16 BÖRJE VESTLUND (s)	14
Anf. 17 HILLEVI LARSSON (s).....	15
Anf. 18 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	16
Anf. 19 BÖRJE VESTLUND (s)	17
Anf. 20 HILLEVI LARSSON (s).....	18
Anf. 21 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	19
Anf. 22 BÖRJE VESTLUND (s)	20
Anf. 23 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	20
6 § Svar på interpellation 2006/07:680 om utanförskapet i IT-samhället	21
Anf. 24 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	21
Anf. 25 CARINA OHLSSON (s).....	22
Anf. 26 GUNNAR ANDRÉN (fp)	23
Anf. 27 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	24
Anf. 28 CARINA OHLSSON (s).....	25
Anf. 29 GUNNAR ANDRÉN (fp)	26
Anf. 30 BÖRJE VESTLUND (s)	26
Anf. 31 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	27
Anf. 32 CARINA OHLSSON (s).....	28
Anf. 33 BÖRJE VESTLUND (s)	28
Anf. 34 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	29

7 § Svar på interpellation 2006/07:681 om järnvägs- och tågstandarden.....	30
Anf. 35 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	30
Anf. 36 CARINA OHLSSON (s).....	31
Anf. 37 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	32
Anf. 38 CARINA OHLSSON (s).....	32
Anf. 39 BÖRJE VESTLUND (s).....	33
Anf. 40 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	34
Anf. 41 CARINA OHLSSON (s).....	35
Anf. 42 BÖRJE VESTLUND (s).....	36
Anf. 43 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	36
8 § Svar på interpellation 2006/07:688 om landansluten el för fartyg i hamn.....	37
Anf. 44 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	37
Anf. 45 CARINA OHLSSON (s).....	38
Anf. 46 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	39
Anf. 47 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	40
Anf. 48 CARINA OHLSSON (s).....	41
Anf. 49 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	41
Anf. 50 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	42
Anf. 51 CARINA OHLSSON (s).....	43
Anf. 52 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	43
9 § Svar på interpellation 2006/07:665 om vårdnadsbidragets effekter för språkstöd i förskolan.....	44
Anf. 53 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	44
Anf. 54 TOMAS ENEROTH (s).....	45
Anf. 55 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	46
Anf. 56 TOMAS ENEROTH (s).....	47
Anf. 57 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	48
Anf. 58 TOMAS ENEROTH (s).....	49
Anf. 59 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	50
10 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	50
11 § Hänvisning av ärende till utskott och beslut om förlängd motionstid.....	50
12 § Bordläggning.....	51
13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	51
14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	53
15 § Kammaren åtskildes kl. 16.25.	54

